טראגעדיע פון א אונטעראפיציר א משומד זעה 5. זייט.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

אינפארמירישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 191 (1186 | Łódź, Sroda 17 Sierpnia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך י"ט אב תרפ"ז. | Nr. 191 (1186

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

בקרוב א מלחמה,

זאגט אן דער פארזיצער פון „וועציק", קאלינין

ריגא, 16 (אטע) פון מאסקווע מעלדעט מען, אז דער פארזיצער פון „וציק" (אלרוסישער צענטראלער אויספיהרונגס-קאמיטעט) קאלינין האט בגהאלטען א רעדע אויפ'ן צוזאמענפאהר פון וואסער-טראנספארט-ארבייטער וועגען דער צוקונפטיגער מלחמה.

קאלינין האט דערקלערט, אז דאס אנקומען פון דער מלחמה, איז זעהר נאהענט, הגם ס'איז שווער אין דעם מאמענט פעסטצושטעלען דעם טערמין פון איהר אויסברוך. עס איז וויכטיג – האט ער געזאגט – אז די סאוויעטישע פרעסע און די קאמוניסטישע פארטיי זאל שלאגען אנ'אלארם.

אין זיין רעדע האט קאלינין אויך דערקלערט, אז די ארבייטער בעפעלקערונג פון דער גאנצער וועלט איז אוועקגעשטעלט געגען דער קאפיטאליסטישער וועלט, וועלכע וועט גאר בקרוב אנהויבען אנ'אפענסיווע געגען סאוויעט-רוסלאנד. אין יעדען לאנד וועלען זיך געפינען גרופען מענשען, וואס וועלען שטרעבען צום נצחון פון צד שכנגד, און אזא גרופע וועלען מיט זיך אין רוסלאנד פארשטעלען די רייכע פויערים אין די נעפליים.

משאנג-קאי-שעקס מאניפעסט

בעשטימט זיין פערטרעטער.- געמיינזאמער פראנט געגען דער צפון ארמעע.

לאנדאן, 16 (אטע) געז. משאנג-קאי-שעק האט ארויסגעגעבען א פראקלאמאציע צום כינעזישען פאלק, אין וועלכער ער דערקלעהרט, אז צו דער דימיסיע האט איהם געבראכט די אומאויפהערליכע קריטיק פון זיינע מיליטער פארארדנונגען, ווי אויך דאס, וואס מ'האט איהם בעשולדיגט אין שפאלטען דעם קואמינגטאנג. דער געגעראל שטעלט די איינהייט פון זיין פארטיי העכער פאר די פערזענליכע אמביציעס, און דעריבער האט ער בעשלאסען איבערצורייסען דעם קאנטאקט מיט די כינעזישע נאציאנאליסטען. ער גיט זיך אבער אפ אין דער דיספאזיציע פון דער פארטיי אלס א מיטגליד.

לאנדאן, 16. (אטע) דער קואמינטאנג האט נאמינירט דעם געגעראל ליכאי הזינג אלס פערטרעטער פון משאנג-קאי-שעק'ן.

לאנדאן, 16. (אטע) די צייטונגען שרייבען, אז די דימיסיע וועט וואהרשיינליך פאראייניגען די קאמוניסטישע רעגירונג פון כאנקאו מיט דער נאנקינער רעגירונג, כדי צו שאפען א איינהייטליכען פראנט געגען דער צפון-ארמעע.

ערב דעם נייעם טערמין

פון אימבערענגען סאקא און וואנזעטי.

לאנדאן, 16. (אטע). אין צוזאמענהאנג מיט די הכנות צו דער עקזעקוציע פון סאקא און וואנזעטי, וואס דארף פארקומען דעם 22 ד. ה., האבען אין מאל, ווען דער הכסטער טריבונאל וועט נישט סקאסירען דעם פרי-

הערדיגען אורטייל – די ניו-יארקער ארבייטער בעשלאסען צו ארגאניזירען א 24-שעה'דיגען פראטעסט-שטרייק.

לאנדאן, 16. (אטע). פון באסטאן מעלדעט מען וועגען א נייעם באמבען-אטענטאט אין צוזאמענהאנג מיט דעם ענין סאקא-וואנזעטי.

אין הויז פון איינעם פון די בעשוואוירענע, וועלכער האט אמאל גענומען אין דער געריכטס-פערהאנדלונג געגען סאקא און וואנזעטי, האט אויפגעריסען א באמבע.

דער בעשוואוירענער ריכטער איז פונקט נישט געווען אינדערהיים.

דער אויפרייס האט שטארק פערוואונדעט עטליכע מיטגלידער פון זיין משפחה.

פאריז, 16 (אטע). לויט ידיעות פון רוים, האט דער פויפסט בעאויפטראגט פיער אמעריקאנישע קארדינאלען, אז זיי זאלען זיך ווענדען צו דער רעגירונג פון די אמעריקאנער שטאטען מיט דער בקשה, אפצוהיטען, אז אין דעם פראצעס פון סאקא-וואנזעטי זאל מען זיך בעמיהען אויסמיידען געריכטס-טעות'ן, וואס קענען דערפיהרען צו פער'משפט'ן אומשולדיגע.

א טויט-אורטייל אין ליטא

קאוונע, 6 (אטע) נעכטען איז אויסגעפיהרט געווארען די עקזעקוציע איבערן פוילישען בירגער הערטשקא וועלכע איז פערמשפט געווארען אויף טויט דורכ'ן ליטווישען קריעגס-געריכט פאר כלומרשטען שפיאנאזש.

צוויי אנדערע בעשולדיגטע אין דעם זעלבען ענין האבען אנגעגעבען א ביטע וועגען בעגנאדיגונג און זענען בעגנע-דיגט געווארען.

די עקסצעסען אין רומעניען.

דער אנפיהרער פון זיי איז אונטערער „אנ'אלטער בעקאנטער".

טשערנאוויץ, 16 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) לויט וויטערדיגע ידיעות האבען די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין די בוקאווינער קורערטער בעהאט אנ'ערנסטען און טראגישען פערלויף.

אין פערלויף פון איינינע טעג זענען גלייכצייטיג פארגעקומען אונרוהען אין דארנא וואטרא, יאקאבען, גורא הומארא און אויף די באהנען, וואס קורסירען צו די דאזיגע קור-ערטער.

פיל יודען זענען בלוטיג צושלאגען געווארען.

דער אנפיהרער פון די עקסצעסען איז געווען דער מערדער פון יודישען סטודענט פאלק, דער טרויעריג בערימטער קאטו.

דער דאזיגער העלד בכבודו ובעצמו האט זיך געווארפען אויפ'ן אלטען רב פון אילווע, איהם מערדערליך געשלאגען און אויסגעריסען די בארד. פיל יודען זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

א שטרענגע אויספארשונג

וועגען די אנטיסעמיטישע אונרוהען אין די רומענישע קור-ערטער

בוקארעשט, 16 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) די יודישע דעפוטאטען פון רומענישען פארלאמענט ד"ר שטרוכער און הילדערמאן האבען אינטערוועניערט ביים א נערן-מיניסטער דוקא צוליב די אנטיסעמיטישע אונרוהען אין די בוקאווינער קור-ערטער.

דער אינערן-מיניסטער האט טעלעפאניש געמאלדען דעם ד"ר שטרוכער, אז ער האט בעפוילען אדורכצופיהרען א שטרענגע אויספארשונג, און בעשטראפען די שולדיגע.

געווארען אוים געגנער

דער אנגליקאנישער בישאף פון ירושלים וועגען דער יודישער אויפבוי ארבייט אין ארץ-ישראל.

ירושלים. (ימ"א) דער אנגליקאנישער בישאף פון ירושלים ד"ר רעני מאק איננעס האט בעזוכט די יודישע קאלאניעס אין עמק-יזרעאל. די ארבייט פון די יודישע קאלאניסטען האט געמאכט א גרויסען איינדרוק אויפן בישאף. ער האט ערקלערט, אז ער איז ענטציקט, זעהענדיג ווי די יודען האבען פערוואנדעלט זומפען און מדבריות אין בליהענדע ישובים.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז בישאף מאק-איננעס האט זיך גערעכענט ביז איצט אין אלגעמיינעם אלס געגנער פון ציוניזם. ער האט זיינערצייט געהאלטען א רייהע אפענטליכע רעדעס, אטאקירענדיג די ציוניסטען צוליב זייערע כלומרשט-איבערגעטריבענע און נישט גערעכטע פאדערונגען אויף ארץ ישראל. אבער גלייכצייטיג פלעגט ד"ר מאק-איננעס זיך פערענטפערן, אז ער איז נישט בכלל געגען דעם ציוניזם, נאר ער טרעט ארויס געגען די טעמפאען און פאדערונגען, פון פיעל אנהענגער פון ציוניזם. עס איז צו האפען, אז די אנצייגע רייזע פון אנגליקאנישען בישאף איבער די יודישע קאלאניעס וועט ברענגען צו א פולשטענדיגער ענדערונג אין זיין אנשויאונגען.

יודישער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" 18 פאמארסקא 18

זונטאג, דעם 21-טען אויגוסט, ווערט איינגעארדנעט דורך דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פארק העלענאוו

א גרויסער גארטען-פעסט

מיט א איבערראשענד רייכ פראגראם, וואס לאדז האט נאך נישט בעוויזען צו זעהען.

נור 1 מאל! די איטאליענישע קינסטלער אין לאדז! דאס וואונדער פון 20. יאהרהונדערט נור 1 מאל!

דער ספעציעל צום פעסט-געקומענער וועלט-בעריהמטער אילוזיאניסט און צויבער-קינסטלער אוים איטאליען

Signor Panetti & Miss Fanny

וועלען אויפטרעטען מיט אויטערגעווי, סענסאצ. קונסטס-נומערן צוו. אנד.:

„דער מענש אין דער לופט"

אין גאנץ איירא אזן אויך אין אמעריקא טרעטען די קינסטלער אויף בלויז אויסערקויפטע צירקען און ספארט-פלעצער.

אויף דעם ספארט-פלאץ אין העלענאוו

וועט אויפטרעטען דער ספארט-קלוב „שמשון" 3 א זייגער נ"מ

1) באקס-קאמף 4 א זייגער

2) א האנד-מעטש 5 א זייגער

3) פוסבאל-מעטש

צווישען ר. ק. ס.-„מאמאן" און ר. ק. ס.-„גוויאזדא".

2 ארקעסטערס.

1) א גרויסער סימפאנישער קאנצערט פון 50 מאן אונטער דער לייטונג פון פראפ. טעאדאר רידער.

2) א גרויסער מיליטערישער בלאז-ארקעסטער אין 2-טען גארטען. פאנטאזיע לאטעריע פון 3000 ווערטפולע פאנדען צו 50 גר. א לאס. שיס-בודעס, קארוסעלע, דאנסינג, לודקעס, קאנפעטי, פאסט.

איבער'ן וואסער 10 איין אווענד — ראקעטען און בענגאליש פייער.

פרטים אין די פראגראמען. יעדעס קינד בעקומט ביים איינגאנג אין גארטען א פרייז. בילעטען צום פרייז פון 1 50 און 1 זל. אין צו בעקומען אין ספראייט-קאנצעלאריע, פאמארסקא 18.

די דימיסיע פון טשאנג-קאי-שעק'ן.

אויפ'ן ארט פון דער פריהערדיגער נאנקינער רעגירונג — א מיליטער-ראט.

לאנדאן 16 (פאט) אין כינא זענען אין די לעצטע טעג פארגעקומען געשעהענישען, וועלכע קענען אינגאנצען ענדערען די פערהעלטנישען פון די כוחות. די וויכטיגסטע געשעהעניש איז — אז דאס צוריקציהען זיך פון טשאנגקאי-שעק'ן פון דער מאכט.

טשאנג-קאי-שעק האט אין דרום-כינא געשפיעלט די לעצטע חדשים די ראליע פון א דיקטאטור, און זיין צוריקציה פון דער נאנקינישער רעגירונג בעדייט א רעארגאניזאציע אין דעם אינערליכען בעשטאנד פון דער רעגירונג.

צוזאמען מיט טשאנג-קאי-שעק'ן האט דימיסיאנירט א גרעסערער טייל פון די מיניסטארען. געבליבען אויף זייערע פאסטענס זענען בלויז 4 מיניסטארען: דער אויסערן-מיניסטער, דער פינאנץ-מיניסטער דער קאמוניקאציע-מיניסטער און דער יוסטיץ מיניסטער.

דאס ארט פון דער פריהערדיגער רעגירונג האט פערנומען א מיליטער-ראט צו וועלכען עס זענען צוגעטראטען אלע וויכטיגסטע נאציאנאליסטישע גענעראלען.

אין די פאליטישע קרייזען פון שאנכאי איז מען זיך משער, אז די ענדערונג, וואס איז פארגעקומען אין נאנקין, וועט אין דער נאהענטסטער צייט דערפיהרען צו א פערשטענדיגונג מיט האנקאו.

לאנדאן, 16 (פאט) נאך דער דימיסיע פון טשאנג-קאי-שעק'ן, האט די לייטענדע ראליע אין דרום-כינא איבערגענומען דער גענעראל פענג פו-שיאנג, וועלכענס פארשטעהער ס'איז שוין אנגעקומען קיין נאנקין, און וועט אריין אין מיליטער-ראט.

לאנדאן, 16. (פאט). די דימיסיע פון טשאנג-קאי-שעק'ן און די פאל-שטענדיגע רעארגאניזאציע פון דער נאנקינער רעגירונג איז אדורך אבסאלוט רוהיג. דער גרעסטער רוב הויכע בעאמטע, וואס איז נאמינירט געווארען דורך טשאנג-קאי-טשעק איז אוועק פון די פאסטענס צוזאמען מיט איהם. אויך דער בירגערמייסטער פון שאנכאי, וועלכער האט זיין נאמינאציע געהאט צו פער-דאנקען טשאנג-קאי-שעק'ן האט פערלאזט זיין אמט. די אנפיהרערשאפט מיט דער שטאט האט איבערגענומען די מיליטער-מאכט.

אפטרעטענדיג פון דער רעגירונג, זאגט זיך טשאנג-קאי-שעק נישט אפ פון זיין ווייטערער מיטארבייטערשאפט מיט דער נייער רעגירונג. ער וועט זיך שטעלען אין דער שפיץ פון א גרויסער ארמעי, וואס ציילט 100,000 פערזאן פון די פראווינצען משיקיאנג און פוקיען.

ניטא קיין רפואה דערצו.

אנטיסעמיטיזם אין די שפיטאלען פון טאראנטא.

מאנטרעאל (י. ט. א.) הרב מ. איסערמאן האט פערעפענטליכט אן אר-טיקעל אין „קאנאדיען דזשואיש רע-וויאו", אין וועלכען ער שטעלט פעסט, אז פאר די יודישע סטודענטען און אז סאלווענטען פון מעדיצין איז אבסאלוט אונמעגליך צו בעקומען א פאסטען אין די שטאטישע שפיטאלען פון טאראנטא. הגם אין דער דאזיגער שטאט וואוינען ארום 40,000 יודען, וואס מאכט אויס אנ'ערך 7 פראצ. פון דער גאנצער בע-פעלקערונג. די יונגע יודישע מעדיקער אין קאנאדא, וועלכע ווילען דורכמא-כען א מעדיצינישע פראקטיק, זענען געצוואונגען ארויסצופאהר'ען אין די פעראייניגטע שטאטען אדער קיין ענגלאנד.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארטיקעל פון הרב איסערמאן איז דער הויפט פערוואלטער פון אלגעמיינעם שטאטי-שען שפיטאל אין טאראנטא דר. גרעי ארויסגעטרעטען מיט אנ'ערקלערונג, אין וועלכער ער בעמיהט זיך אויפצו-ווייזען, אז אין זיין שפיטאל הערשט נישט קיין אנטיסעמיטיזם, והא ראיה — א מאל זענען דארט יא געווען יודישע דאקטוירים. דעם פאקט אבער, וואס איצט ווערען אין דעם שפיטאל נישט אנגענומען קיין יודישע דאקטוירים האט דר. גרעי נישט געקענט פערלייקענען.

די ביטע פון דער „אגודה"

וועגען דעם נייעם קהלה-סטאטוט אין ארץ-ישראל.

ירושלים. (יט"א). ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האבען די אנ-הענגער פון דער אגודה אין ירושלים איינגעארדנט א מאסען מיטינג, אויף וועלכען עס איז ארומגערעדט געווא-רען דער נייער קהלה-סטאטוט אין ארץ-ישראל און עס איז בעשלאסען געווא-רען צו ארגאניזירען בעזונדערע אגודיס-טישע קהלות. די רעזאלוציע פון מי-טינג, וואס איז איבערגעגעבען געווא-רען דעם שטעל-פערטרעטער פון נציב-העליון מיט דער ביטע איבערצושיקען צום קאלאניאל אמט אין לאנדאן, האט דעם פאלגענדען אינהאלט:

„מיר האבען דעם כבוד איבערצוגע-בען אייך דעם פאלגענדען בעשלוס, וואס איז אנגענומען געווארען דורך דער פערזאמלונג אין דער גרויסער שוהל „מאה שערים" אין ירושלים: די פוילענדער אגוואנדענע יודען דריקען אויס דער רעגירונג זייער דאנקבארקייט דערפאר, וואס זי גיט זיי אין נייעם קהלה-סטאטוט די מעגליכקייט צו אר-גאניזירען זיך אין אייגענע יודישע קהילות. זיי זענען פאקע איצט גרייט אין הסכם מיט די בעשטימונגען פון נייעם קהלה-סטאטוט זיך אפצוזונדערן פון דער נייער יודישער געמיינדע. די פוילענדער יודען ווענדען זיך צו דער רעגירונג מיט דער ביטע, געבען די מיטגלידער פון דער „אגודת-ישראל"-גרופע די מעגליכקייט צו ארגאניזירען זיך לויט די ברוגד-פרינציפען פון זייער אמונה אין א בעזונדערע יודישע קה"ה".

ווי בעקאנט, וועט דער נייער געזעץ ווענדען די יודישע קהלות אין א"י ישראל אריינגעהען אין קראפט נאך אין משך פון לויפענדען חודש.

פון רעכטס און פון לינקס

איז מען זיך מתעסק מיט'ן פערשוואונדענעם גען. זאגורסקי.

דאס פערשוואונדען ווערען פון גע-נעראל זאגורסקי האט צומיילט די פוי-לישע פרעסע אויף 2 געגנערישע לא-גערען:

די רעכטע פרעסע וויל אלץ דער-ווייזען, אז מיט'ן גענעראל זאגורסקי, איז עפיס געשעהען און ווער'ען ע'טלוי-פען קען גאר קיין רייד נישט זיין. דער פילסודסקי-לאגער, דאגעגען, הלט, אז גענעראל זאגורסקי האט גאנץ חשוט עוקר געווען פון פוילען אויס מורא פאר'ן פראצעס און... פאר'ן ראפארט ביים מארשאל פילסודסקי.

די „זשעטשפאספאליטא" בעווייזט באותות ומופתים, אז אלע מעשיות וועגען דעם, אז מ'האט גענעראל זאגור-סקי'ן געזעהען אין לאפקאוויץ, זאקאפאנע, אדער סובאלק האבען קיין שום גרונד נישט. לויט אלע וואהרשיינליכקייטען, זאגט די צייטונג, איז גענעראל זאגורסקי אוועקגעפיהרט געווארען און בעפינט זיך נישט ווייט פון ווארשא.

די „דוגא-גראשע" פאדערט אויף די אפיציעלע קרייזען, אז זיי זאלען אפיצ-יעל מיטטיילען, ווען מ'האט דעם גענע-ראל אנגעזאגט די בשורה, אז ער איז פריי און וואו דער גענעראל האט אונ-טערגעשריבען די פערפליכטונג (אזוי ווי אלע ארעסטאנטען), אז ער וועט זיך צושטעלען אויף יעדע אויפאדערונג.

דאגעגען דער „קוריער-פאראני" מאכט אלע אויספיהרונגען און קומט צום בע-שלוס, אז גענעראל זאגורסקי בעהאלט זיך געגען זיין אייגענעם ווילען. זיינע פארפיי-חברים האבען איהם געזאלט צווינגען נישט צוצושטעלען זיך צום ראפארט פאר'ן מארשאל פילסודסקי און גאכמעהר אויסצומיידען אנ'צפענט-ליכען פראצעס, וועלכער וואלט געקענט קאמפראמיטירען פיל פערזאנען אויסער דעם גענעראל זאגורסקי גופא.

א טראגישער פארפאל מיט סיר ליואיס.

לאנדאן. (יט"א). דער בעקאנטער לאנדאנער אדוואקאט סיר דזשארדזש ליואיס, וועלכער האט געוויילט אין קורארט מאנמרעי (שווייץ) איז אוועק-געריסען געווארען דורך א פערביימאה-רענדען צוג און דער'הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט.

ה' סיר ליואיס האט זיך גערעכענט אלס דער גרעסטער אויטאריטעט אויפ'ן געביט פון בני-פראצעסען. ער איז גע-ווען אנ'איידעם פון ה' עמיל הירש אין מאנהיים.

אונטערהאנדלונגען צווישען פראנקרייך און דייטש-לאנד.

פאריז, 16. (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון „לע מאטען" זענען די האנ-דעלס-אונטערהאנדלונגען צווישען פראנ-קרייך און דייטשלאנד אריין אין א דע-צידירענדער פאזע.

דאס אונטערשרייבען פון טראקטאט, אדער דאס איבעררייסען פון די אונ-טערהאנדלונגען וועט פארקומען — לויט דער מיינונג פון דער צייטונג — אין משך פון היינטיגען טאג

עס ברענט 200,000 דעסיאטין וואלד.

מאסקווע 16 (ספ. טעל.) מען איז דא מודיע פון משיטא. אז ריזיגע שרפות האבען ארומגענומען די וועל-דער אין מזרח-סיביר.

דאס פייער האט פערנומען א שטח פון העכער 200,000 דעסיאטין ערד.

אויסטראליע שמועסט מיט אייראפא.

פאריז, 16. (ספ טעל.) דער ערש-טער ראדיא-טעלעפאנישער שמועס צווי-שען אויסטראליע און אייראפא איז פאר-געקומען פון דער סטאציע פיליפס-איינ-דהאווען אין האלאנד. וואס ארבייט אויף א קורצער כוואליע. די ווערטער האט מען בעהערט אויסגעצייכענט.

פאר א מיליאן דאלאר.

וואס די בודאפעשטער קהלה חעט בויען פון דער הלואה.

בודאפעשט. (יט"א). אין א פייער-ליכער זיצונג פון דער בודאפעשטער קהלה-פערוואלטונג איז אפיציעל מיטגע-טיילט געווארען, אז פאר דער אויסלענ-דישער הלואה פון 1 מיליאן דאלאר וועט בעבויט ווערען: דריי גרויסע טי-באנאנען, עטליכע יודישע שולען, א שפיטאל מיט א פאליקליניק, א קהלה-אין רעפרעזענטאנטען-הויז ווי אויך פערשידענע צדקה אינסטיטוציעס.

א קאנפערענץ פון די יודישע סטו-דענטען אין ענגלאנד.

לאנדאן. (י.ט.א.) דער פערבאנד פון די יודישע סטודענטען אין ענגלי-שע אוניווערזיטעטען, וועלכער געהערט צום וועלט-פערבאנד פון דער יודישער סטודענטענשאפט, האט אפגעהאלטען אין באנגאר א פערזאמלונג אין צוזא-מענהאנג מיט דער עפענונג פון דער זומער-שולע פון פערבאנד.

עס איז דערביי איינגעארדנעט גע-ווארען א באנקעט לכבוד דעם אנווע-זענדען עהרען-פרעזידענט סיר ראבערט וואלעי קאהען.

צווישען די געסט האט זיך אויך גע-פונען דער בירגערמייסטער פון באנגאר מאיאר דזשאן ראבערטס.

דער הויפט-רעדנער ה' דאנום האט בעזאגט, אז איינע פון די הויפט-צילען פון פערבאנד איז אפצוהאלטען געוויסע דימע יונגע לייט פון פערלאזען דאס יודענטום. נאכהער האט געהאלטען א רעדע סיר ראבערט וואלעי קאהען, וועלכער האט צווישען אנדערען דער מאנט די נויטווענדיגקייט צו הילף צוקו-מען ארץ-ישראל אין דער שווערער צייט, וועלכע דאס היילינע לאנד לעבט איבער.

אכטונג ה"ה פריזערס!
מיין פערפומעריע-געשעפט איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע קעלנישע און בלומען-וואסערן צום פרייז פון 4 זל. אקילא, ווינשעמאל 3 זל., פיכסין-7.80, ווי אויך אלער-ליי ארטיקלען-צובעהערע צו קאנקורענץ-פרייזען
מיט אכטונג J. Drukier
II ZAWADZKA II
קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

דאס ראדיקאל ווירקענדע
פולווער
געגען קאראלוכעס, וואנצען, פליי, פליגען א.ז.וו. צו בעקומען אין פארבען-געשעפט פון
KOSEL i S-ka
ŁÓDŹ PRZEJAZD 8. Filia PIOTRKOWSKA 98.
656

צו דער 18-יעהריגער יובילעאום-פייערונג פון דער חתונה פון אונזער ג' פרעזעס
ה' ש. מאסע
ווינשען מיר איהם און פרוי א ווייטערדיג גליקליך פאמיליען-לעבען.
די פערוואלטונג פון
ס. ק. „שמשון" אין לאדז.

רעסטאראן „METROPOL"
מאניושקי 6, טעלעפאן 11-04
היינט און טעגליך פון 7 ביז 11 אין אוונד
אוונד-ברויט פון 3 געגנ 2 זל.
טעגליך ארטיסטישע אויפטריטען און דאנסינג

אין לאטעריע-קאנטאר פון
ברייטשטיין נארוטאוויטש 81
קען מען אלע טאג בחנם נאכזעהן די אפיציעלע טאבעלע און ס'ווערען אויסבעצאהלט אלע געווינסטען.
מיט אכטונג ברייטשטיין,
נארוטאוויטש 31.
780

צו דער חתונה פון אונזער פריינד
ה' אברהם האמער (פיטריקאוו)
מיט פרל. פראניא ברען (וויזען)
ווינשט א הארציגען „מזל טוב"
די אדמיניסטראציע פון
„נייעם פאלקסבלאט".

Wyższe
Gimnazjum Humanistyczne Męskie
I. KACENELSON
Cegielniana 28, tel. 51-79.
עס ווערען אנגענומען שילער אין אלע קלאסען. קינדער פון 6 יאהר ווערען אנגע-נומען אהן עקזאמענס.
פאר שילער (אבסאלווענטען) פון פאלקס-שולען וועלען געמאכט ווערען געוויסע ערלייכטערונגען ביים אננעהמען זיי אין 4-טען און 5-טען קלאס.
אין דער ערשטער העברעאישער פרעבעל-שולע (לויט דעם נייעסטען ענטוויקלונגס-סיסטעם) ווערען פערשריבען קינדער פון 4 יאהר און.
ביים איינשרייבען די שילער דארפען בייגעלעגט ווערען א מעטריקע און א פאקען-שיין.
די קאנצעלאריע איז עפען טאג-טעגליך, פון 10—1 פריה און פון 4—6 נאכמיטאג.
די דירעקציע.
878

די לאגע ענדערט זיך נישט.

דער בילדונגס-מיניסטער דאברוצקי האט ערב איצטיגן גייעם לערן-יאהר צושיקט א צירקולאר, אז די בעגרע-נעצונגען פון דער צאהל אנגענומענע סטודענטען, טאר נישט פארוואנדלט ווערען אין א נומערוס קלאוזוס פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען. וואס בע-ווייזט אונז אלזא דער דאזיגער אפיציע-לער דאקומענט?

ראשית, אז נישט קוקענדיג אויף אלע „הכחשות“ און ציין-פעררעדענישען פון אלע ביז אהעריגע געהעריגע בילדונגס-פאקטארען; אז אין פוילען עקזיסטירט נישט קיין נומערוס קלאוזוס, נישט קוקענדיג אויף די פוילישע אנטיסעמי-טען, וועלכע האבען נישט אויפגעהערט צו שרייען, אז דעם כלומרש'טען גע-מערוס קלאוזוס האבען יודען אליין אויסגעטראכט, כדי צו מאכען א שקר-בלבול אויף פוילען אין דער וועלט א. א וו., בעווייזט אונז טאקע דעם מיניסטערס דאקומענט גופא, אז ס'עג-זיסטירען יא בעגרענצונגען, והא ראיה, ער, דער מיניסטער, מוז זיך ווענדען ווענען דעם מיט א ספעציעלען צירקו-לאר און אפען אנרופען דאס קינד מיטן נאמען.

שנית: שטאט שוין טאקע דעם מי-ניסטערס צירקולאר מתוך והלאה אז דעם נומערוס קלאוזוס (אויפ'ן מיני-סטערס לשון הייסט עס „בעגרענצונגען“) אין די אוניווערזיטעטען.

ליידער איהר מיט קאפ דיעם מיני-סטערס צירקולאר, דעהט איהר, אז איר געפעלט איז עס נישט מעהר, ווי אנ'-איבער'חזר'ונג פון די צירקולארען פון פריערדיגען בילדונגס-מיניסטער גראב-סקי, וועלכער האט אויך דערמאנט די אוניווערזיטעטס ארגאנען נישט צו מאכען קיין חילוק ביים אננעמען נישט פויל-ישע סטודענטען. מער גישט סטאניסלאוו גראבסקי האט נאמען אנדערש, ער האט זיין צירקוליאר צעשיקט אין מיטען שול יאהר, ווען ס'איז שוין סיי ווי געווען אחר המעשה און דער צירקוליאר האט דעריבער במילא געמוזט זיין בעגרע-בעניש אונטערן טוך. מיניסטער דאב-רוצקי איז ערליכער. ער שיקט זיין צירקוליאר בעצייטענס. אבער קיין גא-ראנטיע, אז דער צירקוליאר וועט אויך נישט בלייבען אונטערן טוך האבען מיר אלץ איינס נישט, ווייל עד היום האט קיין איין רעקטאר נישט געזאגט בפה מלא, אז ער נעמט נישט אן דעם יודי-שען סטודענט, ווייל ער א יוד. דער תירוץ איז געווען אנ'אנדערער: „נישטא קיין ארט“. און אט דעם „תירוץ“ שטעלט ניט אפ אויך דאברוצקיס צירקולאר, ער רעדט נישט בפירוש ווענען די בעגרענצונגען פאר די יודישע סטודענטען, נאר סתם ווענען נישט מאכען קיין חילוק צווישען די נאציאנאליטעטען. אויף דעם דארף מען דען א צירקולאר? ווע-גען דעם שטעהט דאך סיי ווי שווארץ אויף ווייס אין דער קאנסטיטוציע צו וואס זענען דא נויטיג צירקוליארען.

און איז שוין יא נויטיג געווען א צירקולאר פון מיניסטער, איז עס נאר קענען די בעגרענצונגען ספעציעל נענען יודישע סטודענטען. אט דער קראנקער פונקט האט בפירוש געמוזט ווערען אנגעוויזען אין צירקולאר. און אין ער נישט אנגעוויזען שטאט נאך דער צירקולאר נישט אפ דעם „נומע-רוס קלאוזוס“, ווייל דער תירוץ „נישטא קיין ארט“ איז נישט אין סתירה מיט דער קאנ' סיטואציע און ער וועט אלזא ווייטער קענען גילטען, נישט זייענדיג אין ווידערשפרוך מיט מיניסטער דאב-רוצקיס צירקוליאר, ווי ביז אהער.

א. י.

Dr. med. H. NADEL
17 פיעטריקאווער 17
ספעצ. פון אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט-אן פון 4 – 6 אין אוונד

דא, אוי ערגיץ אנדערשוואו.

צו די פלענער פון א יורישער לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע אין פוילען

אין דער לעצטער צייט רעדט מען אין פוילען זעהר פיל וועגען דעם פראָ-יעקט אויסצופורקענען די פאלעסיער בלאטעס. צוויי מיליאן העקטאר ערד דארפען דערמיט געמאכט ווערען בע-נוצבאר פאר קאלאניזאציע און, ווי עס הייסט, זאל די רעגירונג זיך שוין בע-שעפטיגען מיט דער פראגע.

מעהר פון אלעמען אינטערעסירט זיך מיט די פאליעסער בלאטעס די געזעל-שאפט אויסצובילדען יודישע ערד-אר-בייטער „טאר“. אויב מצד דער נישט-יודישער געזעלשאפט בעציהט מען זיך צו דעם גאנצען ענין אלס צו א פראָ-יעקט פאר דער ווייטער צוקונפט, בע-מיהען זיך די קרייזען פון „טאר“ אויס-צונוצען יעדע ידיעה אין דעם פרט אלס בעווייז פון ריכטיגקייט פאר זיי-ער בעמיהונגען, הגם עס לייקענט קיי-נער נישט אין דער וויכטיגקייט פון אויסבילדען יודישע ערד-ארבייטער.

ווערט דערפאר אין די קרייזען פון „טאר“ אנגעוויזען, אז די אינדוסטריע אין פוילען האט שוואכע אויסזיכטען און נאר אין דער לאנדווירטשאפט ליגט די צוקונפט פון לאנד. דערביי ווערט אנגעוויזען אויף די גרויסע טובות, וואס עס קאן ברענגען א פערגרעסערטער תבואה-עקספארט פאר'ן גאנצען וויר-טשאפטליכען לעבען, בפרט אויף דער בעדייטונג פון קאלאניזירען די פאלע-סיער בלאטעס פאר די פוילישע יודען.

איבער דער וויכטיגקייט אויסצוגע-הענען נייע לאנדווירטשאפטליכע שטחים אין פוילען און זיי צו קאלאניזירען איז געמירליך נישטא וואס צו דיסקוטירען. יעדער ווייסט דאס אפצושאצען, גליין ווי עס ווייסט שוין היינט יעדער, אז יודען דארפען צווישען אנדערען אויך זיך אויסבילדען ביי ערד-ארבייט.

ס'איז אבער כאראקטעריסטיש פאר געוויסע יודישע קרייזען, וועלכע האָ-בען ליב פון יעדען פראָיעקט צו בויען לופט-שלעסער, צו זעהען אקארט א באלדיגע ישועה פאר יודען אין דער קאלאניזאציע פון די פאליעסער זומפען. ווי זעהען אמת גרויסע שוועריגקייטען, אויף וועלכע די פערווירקליכונג פון דעם דאזיגען פראיעקט וועט אנטרע-פען. זיי זעהען אבער נישט, אדער ווי-לען נישט זעהען דעם פאלשען חשבון פון א עווענטועלער יודישער קאלאני-זאציע אין פוילען.

לאמיר אננעהמען, אז אויסטרוקענונג פון די פאליעסער זומפען איז שוין בע-שלאסען דורך דער רעגירונג, אז עס זענען צו דעם צוועק שוין פערהאן די נויטיגע געלדער, נאר עס בלייבט נאך די פראגע פון מענשען מאטעריאל. צי קאן מען רעכענען, אז יודען קאנען אויך נעניסען פון דער קאלאניזאציע? לויט די ביזאיצטיגע ביישפילען פון לע-בען, קאן מען בעהויפטען, אז אויב יודען רעכענען דערויף, איז עס נישט מעהר, ווי א פאנטאזיע.

אמת, אז מיר פערמאגען אין א גרוי-סער צאהל יודישע לאנדווירטען. די צעהנדליגער פויזענדער יודישע לאנד-ווירטען אין גאליציען, וועלכע זענען א דאנק דער אגראר-רעפארם ארויסגע-שטויסען געווארען פון דער לאנד-ווירט-שאפט.

אבער עס דארפען דאס וויסען די אנפיהרער פון „טאר“, אז ביים דורכ-פיהרען די אגראר-רעפארם האט מען ביים פערצעלירען די פריוואטע גיטער אפילו נישט איין איינציגען יוד אין גאלי-ציען אפגעטרעטען א העקטאר באדען הגם ער איז אויף איהם געזעסען און איהם בע-ארבייט. פון פארצעלירטע באדען האבען אויך נישט געזאגט די אוקראינישע פויערען אין גאליציען, וועלכע ליידען א גרויסען הונגער אין באדען. דאגעגען האבען דעם באדען בעזעצט „מאזורען“, פוילישע קאלאניסטען, ס'רוב געוועזענע פוילישע סאלדאטען, וועלכע מען האט ספעציעל אראפגעבראכט פון אלע פראָ-ווינצען אין פוילען.

עס דערגייט זיכער, אז אויב דער פא-ליעסער באדען זאל ווערען פעהיג בע-מאכט פאר לאנדווירטשאפט, וועלען זיין ביליכערע, וואס וועלען איהם בעזעצען, איידער די יודען. פוילען איז טאקי א אגראר-לאנד, אבער די פוילישע בע-פעלקערונג איז נאך ווייט נישט בעפרי-דיגט לויט איהר בעדארף. ווען אפילו די רעגירונג זאל נישט האבען קיין שום פאליטיש-סטראטעגישע אבזיכטען מיט דעם קאלאניזאציע פראיעקט, נור ריינע קאלאניזאטאריש - לאנדווירטשאפטליכע, וועט זי קודם מוזען צופיילען באדען פאר יענע, וועלכע בענויטיגען דאס אומבעדינגט צום לעבען און נישט פאר יודען, וואס ברויכען באדען לשם אומ-שיכטונגען.

יודען וואלטען געמאנט נאטירליך גע-ניסען פון באדען, ווען די רעגירונג זאל אין דער בעציהונג פיהרען א ספע-ציעלע פאליטיק, ווי דאס געשעהט למשל אין רוסלאנד. אין פוילען איז מען אבער נאך אין די רעגירענדע קרייזען נאך זעהר ווייט צו וועלען בעפעסטיגען די עקזיסטענץ פון די יודען.

דא וועט אויך נישט העלפען די פער-אינטערעסירונג און אפילו די הילף פון די אויסלענדישע יודען.

ווער ווייסט צי די מאסגעבענדע קריי-זען וועלען עס זיך ווינשען, אז אויס-לענדישע יודען זאלען אין פוילען פיה-רען א קאלאניזאטארישע הילף ארבייט, בפרט וואס דער גאנצער פראיעקט קאן צוליב פערשידענע סיבות בכלל אויס-שליסען די יודען.

אדער אפשר מיינען די אנפיהרער פון „טאר“ צו שאפען דורך דעם פלאן פון קאלאניזירען יודען אויף די פאליע-סיער זומפען א נייע צדקה-פושקע? אויב אזוי, דאן איז שוין רעכט, וואס זיי בע-ציהען זיך סקעפטיש צו דער פראדוק-טיוויזירונג פון יודען דורך האנדווער-קערײ, ווייל – ווי זיי בעהויפטען – „מיר מוזען פאר אונזער ארבייט געפי-נען נייע געביטען און דערצו נאך אזעל-כע, ביי וועלכע מיר זאלען זיך נישט אנשטויסען אויף קיין ווידערשטאנד מצד אנדערע, וואס ארבייטען שוין אויף זיי“.

„די לאנדווירטשאפטליכע קאלאניזאַ-ציע – מיינען די „טאר“-לייט – איז עס אזא געביט, ביי וועלכען מיר רי-זיקירען נישט (!) אנצוטרעפען אויף א ווידערשטאנד מצד אנדערע. די אמעריק-מעגליכקייטען פאר תבואה זענען אזעל-כע גרויסע, אז מיר וועלען, אויב אפילו הונדערטע טויזענדער יודען זאלען זיך פערנעהמען מיט ערד-ארבייט, קיינעם קיין קאנקורענץ נישט מאכען“.

ביי דעם אלעם פערגעסען זיי אבער איין קלייניגקייט: נישט ווענען מורא אין קאנקורענץ קאן דא געהן, נאר משום אין דעם, וואס ס'זענען דא פילע באדענ-לאזע נישט-יודישע לאנדווירטען, וועל-כע ווארטען אויף א שטיקעל ערד. זיי וועלען נישט לאזען יודען צונעהמען דעם באדען אין דא וועט מען זיך שוין יא אנשטויסען אויף א ווידערשטאנד, וועלכען די „טאר“-פיהרער זוכען אזוי צו בעזייטיגען.

אנדערש דארף מען קוקען אויף א יודישער לאנדווירטשאפטליכער קאלאַ-ניזאציע אין ארגענטיניא, בראזיליען און אין אנדערע לענדער און אנדערש אויף אזא קאלאניזאציע אין פוילען.

ל. מ.

ערגער קאן מען זיך נישט פארשטעלן.

די לאגע פון די בערג-יודען אין דאגעסטאנער רעפובליק.

אין לעצטען נומער פון רוסיש-יודי-שען זשורנאל „טריבונא“, וואס ערשיינט אין מאסקווע, איז פערעפענטליכט גע-ווארען אנ'אויספיהרליכער בעריכט ווע-גען דער לאגע פון די בערג-יודען אין דאגעסטאן פון י. אסטראווסקי, וועלכער איז ספעציעל געשיקט געווארען דורכ'ן „עמעס“ אויסצופארשען די לאגע פון די דאגעסטאנער יודען.

פון דעם בעריכט איז צו זעהן, אז די בערג-יודען וואוינען אין דאגעסטאן זינט איהר-אלטע צייטען און שטעלען מיט זיך דעריבער פאר א טייל פון דער ארטיגער שטענדיגער בעפעלקערונג. פאר די רעוואלוציע האט די בערג-יו-דישע בעפעלקערונג פון דאגעסטאן דער-גרייכט ביז 15 טויזענד נפשות, די גרע-סטע טייל פון וועלכער עס האט זיך בעשעפטיגט מיט ערד-ארבייט, וויינ-פערנעדריי און פיה-צוכט. ארום 30 פראצ. האבען זיך בעשעפטיגט מיט מלאכה און די איבריגע מיט האנדעל.

די עקאנאמישע לאגע פון די בערג-יודען סיי אין דארף סיי אין שטאט איז געווען א גאנץ גוטע. א גרויסען ארט אין דער עקאנאמיק פון די בערג-יודען האט פערנומען די אויסארבייטונג פון פעל. דער בירגער-קריג, וואס האט זיך צופלאקערט אויפ'ן קאווקאז, האט גע-מאכט א תל פון דער יודישער בעפעל-קערונג אין דאגעסטאן. די טערקישע ארמיי, וואס האט איין צייט פערנומען געוויסע פראווינצען, וואו עס ליגען די יודישע דערפער. און די דעניקין-באנדעס, וואס האבען אין די ערשטע יאהרען פון דער רעוואלוציע נעבעכ-ווענט אויף קאווקאז, האבען נערויבט און געשלאכטען די יודישע בעפעלקע-רונג, וועלכע איז געצוואונגען געווען איבערצולאזען האב און גוטס און ראַ-מעווען זייערע לעבענס אין די גרע-סערע שטעדט, וואו זיי האבען גע-האפט צו געפינען כאטש א שטיקעל שוץ פון די באנדעס.

ווען דער בירגער-קריג האט זיך גע-ענדיגט, זענען טויזענדער בערג-יודען פערבליבען אין די שטעט ארים און היימלאז. די, וואס האבען זיך אומגע-קעהרט אהיים, האבען געפונען זייערע ווירטשאפטען צורויבט אדער פערברענט און די ערד פערכאפט דורך די נישט-יודישע שכנים. מיט גרויס מיה איז איי-ניגע הונדערט פאמיליעס געלונגען צו-ריק אומצובויען, ווי עס איז זייערע ווירטשאפטען. אבער די לאגע פון די אריק איינגעארדנעטע פויערים איז נאך עד-היום זעהר א שווערע.

נישט פיל בעסער איז די לאגע פון די וויין-פלאנצער: ערר האבען די ווע-ניג. 50 פראצ. פון זיי האבען נישט קיין וויין-קעלערן און נישט קיין אינ-ווענטאר און זיי מוזען דעריבער פער-קויפען וויינטרוי בען האלב-אומזיסט. בע-זונדערס שווער איז די לאגע פון די פעל-ארבייטער. די פעל-ארבייטער וואוי-נען אין ליימיגע שטיבלעך צוויי אויף דריי קלאפטער די גרויס און נישט מעהר ווי איין קלאפטער די הויך. די „תיי-זער“ האבען נישט קיין פענסטער נישט קיין טירען. א פשוט'ע לאך פערבייט ביידע זאכען. אין אזא מין ליים שטי-בעל ארבייטען ביז 10 מאן. דער ליי-מיגער דיל פון הייזעל שטעלט מיט זיך פאר אג'אייביגע בלאטע, צוליב דעם וואסער, וואס ווערט בענוצט ביי דער פעל-בעארבייטונג. די ארבייטער נעקעטע און באָרוועסע, ארבייטען זומער און ווינטער 12–14 שעה א טאג, קוים פער-דינענדיג אוף א טרוקען שטיקעל ברוט. דאס רוב פון זיי זענען קראנק אויף טובערקולאז און ליידען אוף אלערליי הויט-קראנקהייטען. די פעלען, וואס טריקענען זיך אין די דירות פון די קוסטארען, רופען ארויס לונגען-קראנק-הייטען אויך ביי די מיטגלידער פון זיי-ערע פאמיליעס.

א ספעציעלע קאמיסיע, וואס האט אויסגעפארשט די לעבענס און ארבייטס-בעדינגונגען פון די בערג-יודישע פעל-אויסארבייטער– האט געפונען, אז זיי-ערע וואוינונגען זענען נידריגער פון די סאמע מינימאלסטע פאדערונגען פון סאניטאריע.

אינטערעסאנט צו בעמערקען, אז אט די ביזערע קבצים און בעלי-מלאכות ווערען בעשטייערט, ווי שטאטישע אינ-דוסטריעלער. ארבייטער און אנגעשטעל-טע פערערגיסטרירטע מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראיינען–זענען צווי-שען די בערג-יודען פערהאן סך-הכל 404 פערזאן. דער צוזאמעס פון די בערג-יודען אוף רעגירונגס שטעלעס איז שטארק בעגרעניצט; אין דער צייט, וואס די יודישע בעפעלקערונג פון די שטעדט אין דאגעסטאן מאכט אויס אי-בער 12 פראצענט איז די צאהל פון די יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע נישט מעהר ווי 2 פראצענט.

פון 2146 ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט אויף די 4 גרעסטע מלוכה-פאבריקען און ווארשטאטען זענען בלויז 18 בערג-יודען. הענדלער און סוחרים, וואס האבען ארויסגענומען הענדעלס-פאטענטען אויף דעם 1-טען האלבען הענדעלס-יאהר פון 1927 זענען געווען בסך-הכל 274. אדער 7 מיט א האלב פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל הענדלער, און דאס איז אין דער צייט, ווען 83 פראצ. פון דער גאנצער בערג-יודישער בעפעלקערונג געפונען זיך אין די שטעדט. די גרעסטע טייל פון די דאזיגע סוחרים זענען ביטערע ארעמע לייט.

דער סאציאלער בעשטאנד פון דער בערג-יודישער בעפעלקערונג איז איצט פאלגענדער: פויערים און וויין-פלאנ-צער, וואס בעשעפטיגען זיך מיט זייער פאך 37,4 פראצ. האנדווערקער 8.6 פראצ. ארבייטער און אנגעשטעלטע 16,3 פראצ. הענדלער–11 פראצ. די איבריגע זענען פולשטענדיג דעקלאסירט און אהן שום לעבענס-מיטלען.

דער קולטורעלער מצב פון די דא-געסטאנער בערג-יודען איז אויסערגע-וועהנליך נידריג. די רוסישע און טער-קישע שפראך בעזיצען זיי זעלטען און אויף זייער אייגענער שפראך זענען קיין ביכער נישטא. ערשט נישט לאנג צוריק איז אפגעדרוקט געווארען אנ'-אלף בית אויף דער שפראך פון די בערג-יודען.

דער „מאגאל“-דער יודישער קווארטאל אין דערבענט, וואו עס וואוינען איבער 2000 נפשות בערג יודען איז ניכער ענדלעך אוף קאטאקאמבען פון

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

נייער טאָלקספלאַט
17 אויגוסט 1927.

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער טאָלקספלאַט
17 אויגוסט 1927.

17
מיטוואָך
יט
אב תרפ״ז

אויגוסט
זון-אויפגאַנג 3.41
זון-אונטערגאַנג 7.25
לענג פון טאָג 14, 12

טראַמוואַי-אַרבייטער
װעלען שבת בעקימען אַנ׳ענטפער אויף זייערע פאָדערונגען.

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די טראַמוואַי-דירעקציע געבען שבת אַ תשובה וועגען דער הוספה פאַר די טראַמוואַי-אַרבייטער.

קראַנקען-קאַסע.
אַנ׳אייגענע פערמע.

(פ) צוליב דעם, וואָס פאַר דער קראַנקען-קאַסע-טאַנאַטאָריע אין טוש-בקע איז נייטיג אַ סך פּראָדוקטען, וועלכע האַלטען צו טייער געקאָסט, ווען מ׳זאָל זיי דאַרפען ברענגען פון לאָדז, האָט די קראַנקען-קאַסע-פערוואַלטונג בעשלאָסען אַפּצוקויפען אַ פּלאַץ נעבען טושינקע, וואו ס׳וועט אָרגאַניזירט ווערען אַנ׳אייגענע פערמע.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(פ) היינט דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: ליפּיעץ (פּיעטריקאַווער 193); מילער (פּיעטריקאַווער 46); בראַשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 15); גערשגער (ציגעל גאַס 64); גימזיאַראָווסקאַ (אַלעקסאַנדער-גאַס 37); יאַנקיעלעוויטש (אַלטער-מאַרק 9).

פון מאַגאַזין שניידער-מייסטער.

מאָנטאָג איז פאָרגעקומען אין מאַגאַזין-שניידער-מייסטער-פעראיין די קאָנסטיטואירענדע זיצונג פון דער ניי געוועהלטער פערוואַלטונג.

אַלס פּרעזעס פון פעראיין איז געוועהלט געוואָרען ה׳ משה גאָלדבערג, וויצע-פּרעזעס — ה׳ לעווקאָוויטש, סעקרעטאַר — ה׳ איצקאָוויטש און קאַסירער ה׳ פישער.

ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען אַ פערזאַמלונג פון די מאַגאַזין-שניידער, וועלכע לעבען איצט אין אויסערגעוועהנליכע שלעכטע בעדינגונגען. ס׳איז אויך געוועהלט געוואָרען אַ דעלעגאַציע מיט׳ן פּרעזעס ה׳ גאָלדבערג בראש, וואָס זאָל זיך ווענדען אין פינאַנץ אַמט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערקלערונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום, אַז כאַליאַניקעס וועלען פעררעכענט צו דער קאַטעגאָריע אַרבייטער.

געשטאָרבען אין גאַס.

(–) עהרענגעכטען 2 ביינאַכט איז אויף פּעטריקאָווער 7 פּלוצלינג געפאַלען אין חלשות די 50 יעהריגע מאַריאַ בינקיעוויטש, אַנ׳איינוואוינערין פון אַ דאָרף הינטער קאַלין.

ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די פרוי איז געשטאָרבען פון אַ האַרץ-שלאַק.

דער טויטער קערפּער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

877 Dr. med.
St. Klukow
צוריקגעקעהרט.
ZIELONA 9 זיעלאָנאַ

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16,
Telefon 11-24
מיטעלייט- און קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 7–8, זונטאָג פון 5–4

אַנ׳אינטערעסאַנטער עקסמיסיע-פּראָצעס.
אַ סובלאָקאַטאָר טאָר נישט עקסמיטירט ווערען פון דער וואוינונג צוזאַמען מיט׳ן לאָקאַטאָר.- אַ פרוי, וואָס האָט נישט קיין חתונה-געהאַט ווערט אָנערקענט אַלס סובלאָקאַטאָרקע.

(ס) נעכטען איז אין פרידענס-געריכט פאָרגעקומען אַ אינטערעסאַנטער עקסמיסיע-פּראָצעס.

די אומשטענדען פון דעם פּראָצעס זיינען פאָלגענדע: מיט אַ צייט צוריק האָט דער הויז-ווירט סטאַפּניצקי בעקומען פון געריכט אַנ׳עקסמיסיע אורטייל אויף זיינעם אַ לאָקאַטאָר אַ געוויסען גאָלדבערג. נאָכדעם ווי דער עקסמיסיע אורטייל איז פערעפענטליכט געוואָרען, איז אין געריכט איינגעפלאָסען אַ בקשה פון איינער רחל פּאָולאָווסקאַ, וועלכע האָט געבעטען זי איבערצולאָזען אין דער וואוינונג פון גאָלדבערג׳ן אַלס זיין סובלאָקאַטאָרין, ווייל לויט דעם געזעץ טאָר לאָקאַטאָרען-שוץ דאַרף צו אַנ׳עקסמיסיע פּראָצעס אויך בערופען ווערען דער סובלאָקאַטאָר.

געגען דער בקשה איז אַרויסגעטרעטען דעם ווירט׳ס אַדוואָקאַט, וועלכער האָט אויפגעוויזען, אַז פּאָולאָווסקאַ איז גאָלדבערג׳ס פרוי און צוליב דעם איז די צום פּראָצעס נישט אַרויסגערופען געוואָרען. דער צד שכנגד האָט אָבער געוויזען, אַז יודישע חתונות, וועלכע זיינען נישט פערדעגיסטרירט געוואָרען אין ציוויל-שטאַנד-אַמט זיינען נישט קיין געזעצליכע און צוליב דעם קען נישט אַנערקענט ווערען פּאָולאָווסקאַ אַלס אַ געזעצליכע פרוי פון גאָלדבערג׳ן.

שטיצענדיג זיך אויף דעם, האָט גאָלדבערג׳ס אַדוואָקאַט אין זיין רעפּליק ערקלערט, אַז פרוי פּאָולאָווסקאַ דאַרף נישט אַרויסגעוואָרפען ווערען פון דער דירה, ווייל זי האָט געוואוינט אין דער וואוינונג נישט אַלס גאָלדבערג׳ס פרוי, נאָר אַלס סובלאָקאַטאָרין.

דאָס געריכט האָט מסכים געווען מיט די טענות און בעשלאָסען די פרוי פּאָולאָווסקאַ נישט צו עקסמיטירען פון דער וואוינונג.

אַ לאָדזשער אינטערנאַציאָנאַלער אַפערִיסט.

(-) בשעתו איז דורך דער לאָדזשער אויספאָרשונגס-אַמט אַרומגעזוכט געוואָרען דער בעקאַנטער אינטערנאַציאָנאַלער אַפעריסט נחמיה שאַנטאָרעק, וועלכער האָט געהאַט צו אַ באַנדע אינטערנאַציאָנאַלע אַפעריסטען און אַמאָל „געאַרבייט״ אין לאָדז.

מיט אַ צייט צוריק איז שאַנטאָרעק געווען אַרעסטירט אין דייטשלאַנד און פון דאָרט אַנטלאָפען.

עהרענעכטען האָט די קאַטאָוויצער פּאָליציי אַרעסטירט אַ געוויסען אַנטאָני מאַרכאַלאַ, וועלכער איז איבערגעשיקט געוואָרען אין רשות פון דער לאָדזשער פּאָליציי.

ס׳האָט זיך באַלד אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס איז נישט קיין אַנדערער, ווי דער לאַנג-געזוכטער שאַנטאָרעק. ער איז שוין טאַקע פערבליבען אין טורמע.

ער וויל אויך שפּילען אויף די פערד-געיעגען...
פאַר אַ גנב איז דאָרט אויך אַנ׳„אַרבייטס-פעלד״.

(ס) מאָנטאָג איז קיין פּיעטריקאָוו געקומען צו די פערד-געיעגען אַ גרעסערער עולם פון וואַרשאַ און לאָדז. צווישען אַנדערע איז אויך געקומען פון וואַרשאַ אויף „אויפטריטען״ אַ געוויסער יהודה קאַמאַרסקי, וועלכער האָט אָנגעהויבען זיינע „אָפּעראַציעס״ אין די קעשענעס פון די טאָטאַליזאַטאָר-אַמאַטאָרען.

איינער פון די געסט האָט אָנגעכאַפּט דעם גנב ביי דער האַנד, ווען יענער איז איהם געקראָכען אין די קעשענע אַריין. ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, האָט קאַמאַרסקי שוין בעוויזען צו בעגנב׳ענען אַ גאַנצע רייהע פּערזאָנען.

דער פּאָליציי האָט זיך מיט מיה איינגעגעבען אַרויסצורייסען דעם גנב פון די הענד פון דעם עולם, וועלכער האָט איהם געוואָלט לינטשען. נאָך אַ גענויער רעוויזיע, בעת וועלכער מען האָט ביי דעם גנב געפונען אַ גרעסערע סומע געלד, איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּיעטריקאָווער טורמע.

וועגען די רעגירונגס-קרעדיטען אויף בוי-צוועקען.

די באַנק „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָווענאָ״ איז דער אָרגאַן, וואָס פיהרט אָן אין לאַנד מיט דער בוי-פּאָליטיק פון דער רעגירונג.

צוקוקענדיג זיך צו אָט דער פּאָליטיק דערמאָנט עס פילפאַכענדיג אין דער פּאָליטיק פון דער אַמאָליגער „פּ.ק.ק.פּ.״ היינט, ווי דעמאָלט, זאָרגט די באַנק ס׳רוב לטובת קליינע גרופּען פון אונטערנעמער אויפ׳ן חשבון פון די איינוואוינער.

אין לאַנד שמיקט מען זיך אין שמוציגע קעלערען, ערגיץ אויף בוידימער, אין צימערן, וואָס נישט צומאָל איין מענש קען דאָרט וואוינען — וואוינען היינט גאַנצע פאַמיליעס.

אַ וואוינונג פון נאָך-מלחמה געבויטע הייזער, איז דורך דעם, וואָס דער לאָקאַטאָרען-שוץ איז דערויף נישט חל, פערשלינגט דאָס דירה-געלד כמעט 50 פּראָצ. פון די נאָרמאַלע פערדינסטען פון די איינוואוינער. אין דער זעלבער צייט גיט די רעגירונג אויס צעהנדליגער מיליאָנען זלאָטעס, אפשר שוין באַלד הונדערטער מיליאָנען. ס׳הייסט פאַר בוי-צוועקען, כדי צו לינדערן די גרויסע דירה-נויט. אין דער אמת׳ן אָבער געניסט דערפון אַ קליינע גרופּע.

די פאָנדען פאַר בוי-צוועקען שטעלען זיך צוזאַמען פון וואוינונגס,שטייער, וואָס כמעט אַ דריטעל פון דער בעפעלקערונג צאָהלט. נאָר פון אָט דעם פאָנד בעניסען קודם כל די אַלע, וואָס פערשטעהען אַמבעסטען ווי אַזוי צוצוקומען צו די קוואַלען, וואָס דיספּאָנירען מיט דעם דאָזיגען פאָנד, און נישט די פאַר וועמען אָט דער פאָנד האָט געזאָלט דינען אַלס אויסנאַנג פון זייער דירה-נויט.

די הייזער, וואָס ווערען מיט אַזעלכע קרעדיטען געבויט, אויסערליגען נישט דעם געזעץ פון לאָקאַטאָרען-שוץ און דער לאָקאַטאָר פאַר וועמען אייגענטליך ביידע צרדים ד״ה: די רעגירונג און די פּריוואַטע בוי-אונטערנעהמער, האָבען דאָס געזאָלט צפעס ממשות׳דיגעס שאַפען כדי זיין (דעם לאָקאַטאָרס) לאַגע אויסצובעסערען איז פאַלשטענדיג אָנגעוויזען אויפ׳ן חסד פון אַזוי אַ שפּאַנעל ניי׳עם הויז-איינגענטימער. די לאַגע פון אַ לאָקאַטאָר אין אַזאַ הויז איז נישט מקנא צו זיין, ס׳קומט צו אַזעלכע סורפּריזען, אַז פאַר איין צימער פערלאַנגט מען דירה-געלד, אין אַזעלכע הייזער, הונדערט זלאָטעס אַ חודש.

די פאָלגען פון אַזאַ פּאָליטיק לאָזען נישט אויף זיך וואַרטען. ס׳ענטוויקעלט זיך אַ שפּעקולאַציע מיט פּלעצער. און די בוי-בעוועגונג ענטוויקעלט זיך נישט גאָר פּערקערט. זי ווערט געשטערט. צו אַזעלכע רעזולטאַטען מוז מען קומען ווען מ׳פירט אַזאַ בוי-פּאָליטיק.

זאָלען די כלומרשטע אָנהענגער פון דעם מין „פּריוואַט איניציאַטיוו״ בויען מיט אייגענע מיטלען. דען וועט זיך קיינער נישט קימערען דעריבער. עס איז אָבער די פליכט פון יעדען בירגער צו זאָרגען, אַז די בוי-פאָנדען, וואָס די מלוכה נעמט צוזאַמען פון די בירגער, זאָלען ראַציאָנעל פערווענדעט ווערען, עס זאָל עפּיס ממשות׳דיגעס אַרויסקומען פאַר די אַלע, וואָס נויטיגען זיך אין אַ דירה, אַזוי ווי אין ברויט. די שטייערן, וואָס די רעגירונג קאַסירט איין פאַר די בעוואוינטע דירות, מיז די רעגירונג אַליין, אָדער דורך די שטאָט פערוואַלטונגען, פערווענדען כדי צו זען באמת געזונדע און ביליגע וואוינונגען; ס׳מוז אַ סוף גענומען צו די צוואָלדיגע ליכוש-פּרייזען פון אַפּטרעט-געלד פאַר אַ דירה.

זאָל די שטאָדט דינען פאַר אַ ביישפּיל, וואָס עס הייסט ראַציאָנעלע וואוינונגס-פּאָליטיק: דאָרט איז פערמעד אַזאַ פּראַקטיק: נעמען פון מיליאָנען און שענקען צענדליגער. ס׳מיז געשאַפען ווערען אַ צענטראַלער רעגירונגס-אַפּאַראַט, וואָס זאָל געהעריג אויסאַטען, אַז די בוי-פּאָליטיק זאָל ראַציאָנעל געפיהרט ווערען. בכלל מוז די בוי בעוועגונג, וואָס שטיצט זיך אויף די פאָנדען פון דער מלוכה, – צענטראַליזירט ווערען.

עס דאַרפען געגרינדעט ווערען דירות-קאָאָפּעראַטיווען אין אַלע ערטער, וואו דער מאַנגעל אין דירות איז פאַראַן. אַזעלכע קאָאָפּעראַטיווען זאָלען אַ געזעלשאַפטליך אייגענטום. אין די אָרגאַניזירטע געזעלשאַפט – דאָס איז די גרעסטע גאַראַנטיע, אַז קיינער וועט נישט בע׳עולה׳ט ווערען.

עמנואל וואַלינסקי.

שטייערן פון הויז-בעזיצער וועלען שטרענג איינגעקאַסירט ווערען.

(ס) די היגע פינאַנץ-קאַמער האָט פעסטגעשטעלט, אַז די הויז-בעזיצער האָבען נישט איינגעצאָהלט די שטייערן פאַר׳ן 1925 און 1926 יאָהר.

דער פּרעזעס מאָוואָרניצקי האָט דעריבער אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז די שטייערן זאָלען שטרענג איינגעקאַסירט ווערען.

די לייטערס פון די פינאַנץ-אַמטען וועלען קאָנטראָלירען ווי ווייט די עקזעקוציע-אַפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט פיהרט אויס די פעטיגקייט.

ראַדיאָ.
היינטיגער פּראָגראַם:
וואַרשאַ.

12,00 — צייט-סיגנאַל, לופט-פּליה און מעטעראָלאָגישער-קאָמוניקאַט, קאָמוניקאַט פון „פּאַט״ איבער-פּראָגראַם.

3.00 — ווירטשאַפטליכע און מעטעראָלאָגישע קאָמוניקאַטען, איבער פּראָגראַם.

4.35 — מעשה׳לעך פאַר קינדער.

5.00 איבער פּראָגראַם, קאָמוניקאַטען.

5 15 — נאָכמיטאָג-קאָנצערט.

6 35 — קאָמוניקאַטען פון פּאַט.

6 50 — ראָמאַנטיזם אין פּוילען און דייטשלאַנד, פאָרלעזונג.

7.15 — פערשידענעס.

7 35 — „לאַנדווירטשאַפט״ פאָרלעזונג

8,00 — לאַנדווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט.

8.30 — טראַנסמיסיע פון קראָקאָ.

10,00 — לופט-פּליה - מעטעראָלאָגישער קאָמוניקאַט, צייט - סיגנאַל, קאָמוניקאַט פון פּאַ״ט, פּאָליציי-קאָמוניקאַט, איבער׳ן-פּראָגראַם.

10.30 — טאַנץ - מוזיק. טראַנסמיסיע פון רעסטאָראַציע „רידזו״.

אַ געשלעג
בעת אַ חנא-הולאַנקע.

(פ) עהרענגעכטען איז צוליב חנא-אָרגאַניזירט געוואָרען אַ „הולאַנקע״ אין דאָרף ליצמיעזש (נעבען לאָדז). נאָכדעם, ווי חברה האָט זיך גוט אָנגע׳שיכור׳ט איז, ווי געוועהנליך אויסגעבראָכען אַ געשלעג.

פון דעם געשלעג זיינען איינינגע פּערזאָן שווער פערוואונדעט געוואָרען. פּאָליציי האָט צוגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל

פון געריכט.
אַ בעשולדיגטער איז אַ גנבה בעהויפּט נישט פאַר אורלוב.

(ס) אין האַפּריכטערס פאַבריק האָט געאַרבייט אַלס נאַכט-וועכטער איינער פּראַפּינסקי, צוליב דעם, וואָס אין דער פאַבריק איז געשעהען אַ גנבה איז דער נאַכט וועכטער אָנגעזאָגט געוואָרען פון טאָסטען. פּראַפּינסקי האָט געפאָדערט דעמאָלט פון דער פאַבריקס-דירעקציע, מען זאָל איהם בעצאָהלען פאַר אורלויב צייט, וועלכע ער האָט נישט אויסגענוצט.

דאָס געריכט האָט אָפּגעוואָרפען פּראַפּינסקי׳ס פּרעטענזיעס צו דער פירמע האַפּריכטער.

זעלבסטמאָרדען
אויף אַ שטריק און דורך אַ פענסטער.

(–) נעכטען נאָכמיטאָג האָט צמיך בעמערקט אין קלאָזעט אויף דאָמבראָווסקאַ גאַס 23 אַ מענש הענגען אויף אַ פּאַטליע, וואָס איז געווען אָנגעבונדען אָן אַ באַלקע.

ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ס׳האָט זיך געהאָנגען דער 27-יעהריגער וואַצלאַוו קאָוואַלסקי, אַ סובלאָקאַטאָר אין דעם זעלבען הויז.

אַלע פּרובען צו ראַטעווען דעם זעלבסטמערדער זיינען געווען אָהן ערפאָלג.

די סיבה פון דעם זעלבסטמאָרד, ווי ס׳גיבען איבער די שכנים, זאָל זיין — אַרבייטסלאָזיגקייט און נויט. דער טויטער קערפּער איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

*

(–) אויף ראָקאָטשינסקאַ 56 האָט מיט׳ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמאָרד, זיך אַראָפּגעוואָרפען פון 2-טען שטאָק די 28-יעהריגע רעגינאַ פרידריך.

אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל אויף דרעווגאָווסקאַ.

טראַגעדיע פון אַן אונטעראָפיציר אַ משומד.

אלס 2-וואָכענדיג קינד וואַרפט איהם אַוועק זיין יודישע מוטער.— ער ווערט שפּעטער, אלס קינד אפּגעשמד'ט. — ער זעהט אין חלום זיין מוטער און וויל איצט צוריק ווערען אַ יוד.

דער פערצווייפעלטער זוהן זוכט איצט זיין יודישע מוטער.

דער בוים קען ניט אָפּגעריסען ווערען פון שטאַם. ס'ציהט צוריק אַהין פון וואַנען מ'שטאַמט, פון וואַנען מ'קומט אַרויס.

ס'געהען פערציג יאָהרען, אַפילו צעהנדליגע יאָהרען אָבער די בענקשאַפט אין האַרצען בלייבט און די טראַגעדיע פון דעם איינצעלנעם מענשען וואַקסט און וואַקסט.

מיר האָבען די געלעגענהייט צו דערציילען פאַר אונזערע לעזער איינע פון די זעלטענע פאַסירונגען, וועלכע איז די טעמע פאַר אַ טראַגעדיע, אַ גאַנץ כמעט פון שרעקליכע ליידען און פּיין.

דער אָפיציעלער דאָקומענט.

פאַר אונזער מיטאַרבייטער שטעהט אַ אונטעראָפיציר פון לאָדזשער 31 פאָלק און ווייזט אונז פאָלגענדען פּראָטאָקאָל, אָפיציעל אויסגעשריבען דורכ'ן טאָמאַשאָווער מאַגיסטראַט:

„דעם 9-טען סעפּטעמבער 1898 האָט מען אין וואַלד וואָס ליגט צווישען דער באַהן-סטאַציע אין דער שטאָדט טאָמאַשאָוו-מאַזאָוו. געפונען איינגעפּאַקט אין אַ וואָלען טערקיש טוך אַן אונטערגעוואָרפען קינד. דאָס קינד איז געווען אַ יונגעלע, ווי עס זעהט אויס פון יודישער אַבשטאַמונג, ווייל דאָס קינד איז געווען געמל'ט. די וואונד איז נאָך ניט געווען פערהיילט, ווי דאָקטוירים האָבען פעסטגעשטעלט איז דאָס געפונענע קינד אַלט געווען איינאַנצען צוויי וואָכען, דער מאַגיסטראַט האָט דאָס קינד צוגענומען און איבערגעגעבען צו ערציהען צו דער קריסטליכער קינדערלאָזער פאַמיליע קאַפּעצקי שפּעטער איז דאָס קינד געשמדט געוואָרען אויף קאַטוילישען גלויבען און איז איינגעשריבען געוואָרען אין די ביכער פון דער שטאָדט-טאָמאַשאָווער אונטערן נאָמען סטעפאַן-ראָמאַן פון אינבעקאַנטע עלטערען".

— אָט דאָס קינד בין איך, — זאָגט מיט אַ שטאַרק געוויין דער פּוילישער אונטעראָפיציר—און איצט וויל איך אייך דערציילען די געשיכטע ווייטער:

איך בין ערצויגען געוואָרען ביי דער פאַמיליע קאַפּעצקי ביז איך בין אַלט געוואָרען 13 יאָהר. איך בין אייך ניט אומשטאַנד צו דערציילען די שרעקליכע צרות, וואָס איך האָב דאָרט געליטען, צו די שווערסטע אַרבייטען האָט מען מיך גענוצט, געשלאָגען און געפּייניגט. ניט איינמאָל האָב איך געהערט די ווערטער „זשידושאָק" א.א.וו. איך האָב ניט פערשטאַנען, וואָס מען מיינט דערמיט, איך האָב געטראַכט, אַז דאָס שרייט מען אויף מיר אַזוי, ווייל איך זעה אויס, ווי אַ יוד. אָבער ווען איך בין עלטער געוואָרען האָב איך זיך דערוואוסט פון דער גאַנצער געשיכטע. איך בין אָבער געווען צו יונג, אַז איך זאָל בעגרייפען די גאַנצע טראַגעדיע פון מיין לעבען. איינס האָב איך אָבער געוואוסט, אַז ביי דער פאַמיליע קאַפּעצקי קען איך ניט מעהר זיין, אַז איך מוז פון דאָרט אַנטלויפען און ווערען זעלבסטשטענדיג. אַזוי האָב איך טאַקע געטאָן. איך האָב געטאָן די שווערסטע און שמוציגסטע אַרבייט און מיר ערהליך פערדינט מיין שטיקעל ברויט. אַזוי האָט געדויערט ביז ס'האָט אויסגעבראָכען די מלחמה. איך בין אַוועק צו די דייטשען אויף צוואַנגס-אַרבייט. פון דאָרט בין איך בעפאָהרען קיין פראַנקרייך און פון דאָרט קיין רוסלאַנד.

אין דער פרעמד האָט איך ערשט דערפיהלט אַז וואָס מיין האַרץ בענקט און ציהט. איין מענש אַליין אויף גאָט'ס גרויסער וועלט. ניט קיין טאַטען און ניט קיין מאַמען. און פאַר מיר האָט זיך געשטעלט דאָס גרויסע פּראָבלעם:

ווער בין איך.

צי בין איך אַ פרוכט פון פערבאָרגענער ליבע, אָבער צי האָט מיך מיין מאַמע אַוועקגעוואָרפען צוליב נויט און הונגער. אָבער אַ מענש ווי אַלע מענשען בין איך דאָך. ווייפּס סטעפאַן, אַ מאַמע האָט דאָך מיך געבוירען, און נאָך איינס איז ביי מיר זיכער, אַז איך שטאַם פון יודען און בין אַ יוד!

ביי דער ערשטער מעגליכקייט בין איך צוריקגעקומען קיין פּוילען, קיין טאָמאַשאָוו. מ'האָט מיך גענומען אין מיליטער אַריין, ווי איהר זעהט מיך, איך דערגאַנגען צו דער שטופע פון אַן אונטער-אָפיציר. איך האָב געדינט אין לאָדז.

בזמן איך בין געווען אין מיליטער האָב איך פערשעהט זיך גאָרנישט גע-עצט פון, ווען איך האָב אויסגעדינט בין איך צוריק אַוועק קיין טאָמאַשאָוו און האָב אָנגעהויבען צו אַרבייטען אין דער פאַבריק פון קינסטליכער זייד.

דער חלום.

איין מאָל האָט מיט מיר פּאַסירט אַ פאָלגענדע געשיכטע. אַ מידער, נאָך אַ גאַנצען טאָג שווערע אַרבייט, בין איך איינגעשלאָפען אויף מיין אָרים געלעגער. פּלוצלונג האָב איך דערזעהען אין חלום אַ יונגע פרוי, וועלכע איז צוגעגאַנגען צו מיר און געזאָגט:

„זיי וויסען מיין קינד, אַז דו ביזט אַ יוד און איך בין דיין מאַמע, איך בין בעגאַנגען אַ גרויסען פערברעכען, אָבער ס'איז פעראַפּען, דו ביסט געבוירען געוואָרען אין אַ גאָלדבעטריע-געשטאַלט איצט איז אויף דעמזעלבען אָרט אַ שענק".

איך האָב געוואָלט מיין מוטער אַרומנעהמען, זיך צוטוליען צו איהר און ווייטער אויסהערען, וואָס זי וועט דערצעהלען, אָבער די ווינע איז פערשוואונדען געוואָרען.

צומאָרגענס בין איך ניט געגאַנגען צו דער אַרבייט. איך האָב ווי אַ שטאַרקער גלויביגער אָנגעהויבען אויסזוכען אַלע עקען אין דער שטאָדט, נאָכגעפרעגט ווי ס'איז אַמאָל געווען אַ גאַלאַנטעריע-געשעפט, איך האָב זיך גאָרניט דערוואוסט. פון דעמאָלט אָן האָב איך אָבער ניט מעהר קיין רוה, איך בין געגאַנגען צום טאָמאַשאָווער גלח זיך מתודה זיין, דער גלח אַן אָנשטענדיגער אַלטער האָט מיך געטרייסט און געזאָגט:

— „איצט דאַרפסט דו זיין אַ גוטער קריסט. דו האָסט אָבער שוין דיין שכל און, אַז דו ווילסט קאָנסטו צוריקגעהען צו דיין שטאַם און דיין פאָלק".

איך בין אַוועק צום טאָמאַשאָווער רב. ער האָט שטאַרק מיטגעפיהלט מיט מיר און האָט מיר אויך ניט געגעבען קיין עצה, פון וואַנען זאָל ער וויסען ווער מיין מאַמע איז. איך בין געווען אין דער יודישער קהלה אין טאָמאַשאָוו אָבער קיינער האָט מיר ניט געקענט העלפען, עס זיינען פערהאַן פיל יודען אין טאָמאַשאָוו, וועלכע געדענקען די מעשה, ווי אַזוי מ'האָט מיך געפונען, אָבער קיינער ווייסט ניט ווער מיין מאַמע איז. איך בין אַוועק צו ד"ר וואַרשאַווסקי, וועלכער האָט מיך אונטערזוכט און ערקלערט, אַז איך בין ריכטיג געמל'ט. איך האָב זיך איבערגעצויגען קיין לאָדז און וואוין אין לאָדז. איצט האָט מען מיך צוגענומען אויף מיליטערישע איבונגען. עס געהט מיר אָבער גאָרניט איין, איך וויל, אַז איהר זאָלט מיר העלפען צו ווערען אַ יוד. איך וויל, אַז איהר זאָלט מיר העלפען, אַז איך זאָל כאָטש איינמאָל אין מיין לעבען אַ קוק-טאָן אויף מיין מאַמע'ן, אָדער לכל-הפּחות זיך דערוויסען אויב זי לעבט.

אָבער איך ווייס, מאַכט סטעפאַן-ראָמאַן רעזיגנירט מיט דער האַנד, מיין מאַמע איז זיכער איצט אַ פערהייראַטע און זי וועט אויס מורא זיך ניט וועלען בעקענען צו מיר.

דאָס האָט דערציילט סטעפאַן-ראָמאַן. ער האָט אונזער מיטאַרבייטער געגעבען זיין אַדרעס און געבעטען איהם צו וויסען-טאָן אויב זיין מוטער וועט זיך אָפּרופען.

די פאָרמאַליטעטען, אַז סטעפאַן ראָמאַן זאָל ווערען צוריק אַ יוד וועלען דורך איהם שוין געמאַכט, אָבער צי וועט ער זיין מוטער געפינען. און אפשר? אפשר וועט די אָרימע פרוי, וועלכע האָט אין אַ מינוט פון דער גרעסטער פערצווייפלונג, דעם 7-טען סעפּטעמבער 1898 אַוועקגעוואָרפען איהר אייגען בלוט-פלייש-זיך אָפּרופען. אפשר וועט זי זיך זעהען מיט איהר 29-יעהריג קינד, וועלכער האָט נאָך ניט דערפיהלט קיין מוטער לאַסקע? אפשר?

פאַנד-בריף פון דער לאָדזשער קרעדיט-געזעלשאַפט
ווערען נאָטירט אויף דער וואַרשאַווער בערזע.

ווי בעקאַנט האָט די לאָדזשער קרעדיט-געזעלשאַפט אויף איהר לעצטער פערזאַמלונג בעשלאָסען אָנצוהייבען אַרויסצוגעבען נייע הלוואות פאַר די הויזבעזיצער און מען האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק אָנגעהויבען דעם דאָזיגען בעשלוס צו רעאַליזירען. אויף די הלוואות ווערען אַרויסגעלאָזען 8 פּראָצענטיגע פאַנד-בריף פון דער קרעדיט-געזעלשאַפט. אַזעלכע הלוואות זענען שוין אַרויסגעגעבען געוואָרען ביז איצט אויף אַ סכום פון 1,200,000 זל.

די נייע פאַנד-בריף זענען ביז איצט ניט אָנגענומען געוואָרען אויף די בערזעס און האָבען דעריבער ניט געקענט פריי אָנגעזעצט ווערען און מ'האָט ניט געהאַט קיין אָפיציעלען מאַרקוף-ווערט.

איצט האָט די היגע קרעדיט-געזעלשאַפט בעקומען אַ ידיעה, אַז איהרע פאַנד-בריף וועלען פון היינט, דינסטאָג אָן צוגעלאָזט ווערען צו טראַנזאַקציעס אויף דער וואַרשאַווער בערזע. די ערשטע טראַנזאַקציעס זענען געמאַכט געוואָרען צום פּרייז פון 76 ד. ה. מיט 1 פּונקט נידריגער ווי די ענטשפּרעכענדע פאַנד-בריף פון דער וואַרשאַווער קרעדיט-געזעלשאַפט.

חתן-כלה גנב'ענען צוזאַמען.

(—) מיט אַ געוויסער צייט צוריק האָט די פאַמיליע שיצניצקי (שיענקעוויטש-גאַס 67) צוגענומען די דינסט מאַריאַננאַ קראַוועסקאַ פון לענטשיק, וועלכע האָט זיך אין דער ערשטער צייט גאַנץ גוט אויפגעפיהרט.

ווען די פאַמיליע שיצניצקי איז אַוועקגעפאָהרען, אויף זומער-וואוינונג און די דינסט איבערגעלאָזט היטען די וואוינונג, האָט די דינסט זיך אַריינגענומען איהר חתן און צוזאַמען מיט איהם האָט זי אַרויסגעגנב'עט אַ פוטער-קראַגען אין דער ווערט פון 5000 דאָלאַר.

נאָכדעם איז מאַריאַננאַ וואָזשניאַק צוזאַמען מיט איהר חתן געשטאַנען פאַר'ן געריכט.

די בעשולדיגטע האָבען זיך ניט מודה-געווען אין דער גניבה. דאָס געריכט האָט זיי בעשטראָפט צו 1 יאָהר טורמע יעדען.

געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען אַרבייט צווישען יודישע פרויען.

(—) מיט אַ צייט צוריק האָט זיך אין לאָדז געגרינדעט אַ דאַמען-קאָמיטעט, וועלכער האָט געשאַפען אין לאָדז אַ נייע געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען אַרבייט צווישען יודישע מיידלעך א. נ. „אַרבעט" (אַרבייט) (וואָלטשאַנסקאַ 21).

די דאָזיגע געזעלשאַפט, וועלכע איז ערשט מיט אַ פּאָר חדשים צוריק לעגעליזירט געוואָרען האָט שוין אָנגעהויבען איהר טעטיגקייט. ס'זענען געעפענט געוואָרען אָפּטיילונגען פאַר שניידעריי און האַפט, אין וועלכע ס'לערנען זיך שוין 20 שילעריג'ס. פון 25 ה. ח. נעמט איבער די געזעלשאַפט אַ פערגרעסערטען לאָקאַל אויפ'ן זעלבען הויף און וועט פערגרעסערען איהר טעטיגקייט, אָננעמענדיג נייע שילערינס פון פערשידענע יתומים-הייזער, ערציהונגס-אַנשטאַלטען און א. וו. ס'ווערען אויך אָנגענומען איינצעלנע קינדער.

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין קאַנצעלאַריע (וואָלטשאַנסקאַ 21).

אַנאָנסען אין „נײעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

די טאַבעלע פון די געוואונענע קרנ'ם

קען מען דורכזעהן טעגליך פולשטענדיג אומזיסט פון 8 פריה ביז 7 אָוונט אין דער בעריהמטער גליקליכער, גרעסטער און עלטסטער קאָלעקטור

E. Lichtenstein, Łódź, Piotrkowska 72, gmach Grand Hot.
Warszawa, Marszałkowska 146

אָדער אין די אָבטיילונגען פון דער קאָלעקטור:

Bielańska 3, Krak Przedm. 37
Królewska 43, Królewska 39,
Nalewki 42.
Wilno: Wielka 44, tel. 425.

עס איז נאָך צו בעקומען לאָזען צו דער 5-טער קלאַס. די ציהונג דויערט ביז'ן 16-טען סעפּטעמבער ד. י. איינשליסליך. צו בעוואונען קאָלאָסאַלע סומען. אַלע גרעסטע געווינסען פאַלען געוועהנליך ביי אונז. 819

בעמערקונג: צוליב דעם גרויסען ערפאָלג, וואָס עס האָבען די לאָזען פון אונזער קאָלעקטור, זעהען מיר פאַראויס, אַז זיי וועלען בעשטימט אויספעהלען, צוליב וואָס מיר בעטען אונזערע ג. קליענטען זיך וואָס שנעלער צו פערזעהען אין אונזערע לאָזען.

פּראָווינצער קענען אַריינטראָגען דעם בעטראַג פאַר די לאָזען אויף אונזער קאָנטאָ אין פּ. ק. אָ. פאַר וואַרשאַ — נומער 9,374; פאַר לאָדז נומער 64,209

15-טע מלוכה-לאָטעריע
5 טע קל. 6-טער טאָג.

5.000 זל. נומער 88623.
3.000 זל. — 63251 104712.
2.000 זל. — 79546 92166 102706.
1.000 זל. — 36015 44591 48671 51316 84935 93495
600 זל. — 5511 7627 12395 16555 16703 27657 38287 38424 44228 44871 49366 55074 56877 73582 82446.
500 זל. — 3735 4791 5109 7975 11965 13180 23978 24872 25203 32245 41807 42734 46169 48708 57613 65771 69577 70451 76500 81840 87410 95781 98036 100053.

DR PRYBULSKI
וואַרטאַ 8, טעלעפאָן 25-38
צוריקגעקעהרט.
ווענערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען.
עלעקטרישע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
צוטריט פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט
דאַמען: פון 4—5 נאָכם.

פון די קינאָ'ס.
רעפּערטואַר פון דער היינטיגער וואָך.

„קאַסינאָ": אין „קאַסינאָ" ווערט דעמאָנסטרירט אַ גרויס 2-שעה'דיג פּראָגראַם, וואָס בעשטעהט אין 2 טיילען. אין'ם ערשטען טייל ווערט אויפגעפיהרט דער שלאַגער „די פרוי און די עפענטליכע מיינונג" מיט האַנס מירענדאָרף און לעדאַ נאָוואַ אין די הויפּט-ראָלען. אין צווייטען טייל — „אַ קאַריערע פון אַ מאָדעלקע" מיט אַננאַ אָנדראַ אין דער טיטעל-ראָלע.

„לונאַ": „דאָס רעכט פון ערשטען מאַן" איז אַן ערשיטערנדע דראַמע, אין וועלכער ס'שפּילט זיך אָפּ דער קאַמף צווישען מענער וועגען אַ פרוי אין דער נאָך-מלחמה-צייט. עס טרעטען-אויף אין דעם פילם: פּאָל וועגענער, אָלגאַ טשעכאָוואַ און אַנטאָן פּוינטנער.

פון האַלב 12 ביינאַכט אָן ווערט אין „לונאַ" (און אויך אין „אַפּאָללאָ") דעמאָנסטרירט דער סענסאַציאָנעלער פילם „ווי אַזוי ענטשטעהט אַ מענש".

„סאָלענדיד": 2 גרויסע פילמען דאָפּעלטער פּראָגראַם: „דאָס מאָדערנע מיידעל" אין דער ליאַלינג פון דער פאַר-שטאָט". עס טרעטען-אויף: לאָורא לאַ פּלאַנטע און קאַלען מאָאָר.

„גראַנד-קינאָ": ס'ווערט געשפּילט אַ גרויסע רעווי מיט'ן אָנטייל פון די בעסטע אַרטיסטען. הומאָר, סאַטירע, טאַנצען, מוזיק. די רעווי האָט גרויס ערפאָלג.

„פּשערי": 1) „די ים-וואָלף", סענסאַציאָנעלער פילם פון'ם לעבען פון די פּשער. 2) „איך האָב מורא", אַ פילם פול מיט קאָמישע פּאַסירונגען און טראַגעדיען - רעוואָלוציעס. אויסער דעם — דער בעזוך פון פּרעזידענט אין לאָדז.

„סירענאַ": דער סופּער-שלאַגער „דער גנב פון באַגדאַד" מיט'ן בעריהמטען דוגלאַס פערבענקס אין דער הויפּט-ראָלע.

„ווראָ": („פלאָראַ") „פאַר דיר, פּוילען," גרויסע דראַמע אין 7 טיילען מיט'ן אָנטייל פון פּוילישע מיליטער-פּאַלקען.

„אַפּאָללאָ": יעדען טאָג פון האַלב 12 אָן דער פילם „ווי-אַזוי ענטשטעהט אַ מענש".

ווי אזוי לוקאמסקי האט געפיהרט אומשולדיגע מענשען צו דער תליה.

כדי צו ווערען פאליציי-קאמענדאנט, האט לוקאמסקי בעשולדיגט אומשולדיגע מענשען אין מארד און געשטעלט זיי פאר א שטאנד-געריכט.

ד״ר מ. אקסער ברענגט אין לעמבערגער „מארגען" פאלגענדע סענסאציאנעלע געשיכטע:

דעם 16 טען יוני 1921 י. האט מען געפונען אין די קשאקעס נעבען א קליינעם וועג, וועלכער פיהרט פון באהן-פלאנט קלעפארוו אין גאליציע, דעם טויטען קערפער פון פאליציאנט וולאדיסלאוו פלאריאן.

די פאליציי האט אנגעהויבען פיהרען אן ענערגישע אויספארשונג. ס'האט זיך דאך געהאנדעלט וועגען א מארד אויף א פאליציאנט און מ'דארף כאפען דעם מערדער, שטעלען איהם פאר'ן געריכט און געבען אן אפשרעקענדיגען ביישפיל. אלע בעמיאונגען האבען נישט געבראכט קיין רעזולטאט. אמת, אז א געוויסע מאריא וועסאלאווסקא, די פרוי פון א באהן-ארבייטער אין קלעפארוו, און די קליינע פאטאשקע קאסיע יאנדזיאל האבען דערצעהלט, אז זיי האבען אין קריטישען טאג געהערט א שאס אויפ'ן פעלד, וואו מ'האט געפונען דעם הרוג, און שפעטער האבען זיי געזעהן ארויסגעהן פון די קשאקעס צוויי פאליציאנטען און דערפאר האט מען טאקי ארעסטירט צוויי פאליציאנטען, וועלכע זענען דעם טאג געגאנגען מיט פלאריאן אויף פאטרול. זייערע ערקלערונגען האבען אבער נישט געבראכט קיין זיכערעס, דערפאר האט מען די ארעסטירטע פאליציאנטען באלד בעפרייט.

פון דעם גאנצען ענין האט מען שוין געוואלט נאכלאזען און אפשטעלען די אויספארשונג. פריהער אבער האט די פאליציי-קאמאנדע זיך געווענדעט וועגען הילף צו לוקאמסקי'ן, וועלכער איז דאמאלס געווען זיכערהייטס-שעף ביי דער פאליציי-דירעקציע. לוקאמסקי האט זיך אונטערגענומען דורכצופיהרען די אויספארשונג. ער האט געוואלט ווערען פאליציי-קאמענדאנט פון לעמבערג און אט דער סענסאציאנעלער מארד אויף א פאליציאנט האט איהם געקענט העלפען אין זיין קאריערע.

דערפאר האט ער זיך ענערגיש גענומען צו דער ארבייט און אין משך פון 24 שעה האט ער געהאט אין תפיסה די 2 מכ'ומר'שע מערדער: מארצין וועסאלאווסקי און מיכאל גרודזינסקי, ביידע באהן-ארבייטער אין קלעפארוו.

דער פראקוראטאר האט געשטעלט די בעשולדיגטע פאר א שטאנד-געריכט.

דעם 5-טען יולי 1921 האט זיך אין זאל פון שטאנד-געריכט פערזאמעלט א גרויסער עולם. אונטער א שטרענגער וואך האט מען אריינגעפיהרט די בעשולדיגטע, ביידע א-ביימער, עלטערע מענשען, נישט בעשטראפטע. וועסאלאווסקי האט געציילט 50 יאהר, א פאטער פון 5 — 6 קינדער.

די בעשולדיגטע האבען מיט געוויין ערקלערט, אז זיי זענען אומשולדיג. זיי זענען אין קריטישען טאג געווען ביי דער ארבייט, האבען נישט געזעהן דעם דערמארדעטען און נישט די עדות.

לוקאמסקי האט אלס ערשטער עדות דערצעהלט אלץ, וואס בעשטעטיגט לויט זיין מיינונג די שולד פון די אנגעקלאגטע. לוקאמסקי'ס ראל אין דעם פראצעס האט זיך אבער נישט געענדיגט מיט זייגע ערקלערונגען. בשעת דער גאנצער פערהאנדלונג איז ער געזעסען אין געריכט און בעוואכט דעם פערלויף פון פראצעס, און ווען ס'האט בעדראהט א ניגאטיווע ערקלערונג פאר די בעשולדיגטע, האט ער גענומען דאס ווארט, דיסקוטירט מיט די עדות און תמיד גענאגט דאס געגענטייל פון די גינסטיגע עדות.

ס'האבען נישט געהאלפען די פראטעסטען פון די פערטיידיגער און ווען זיי האבען זיך שארף אקעגע געשטעלט, וואס אנ'עדות מישט זיך אריין אין מיט'ן פון פראצעס, האט דער טריבונאל מיט א דיסציפלינאר-שטראף זיי פערמאכט דאס מויל.

נאכמיטאג פון ערשטען פראצעס-טאג איז פאר'ן געריכט געשטאנען דער הויפט-עדות, די פאסטושקע קאשקא, אויף וועלכער ערקלערונג ס'האט זיך געשטיצט די גאנצע בעשולדיגונג, א יונג מיידעל, וועלכע האט נישט געוואוסט ווי אלט זי איז, לויט דער ברוים-געבערין — 20 יאהר אלט, אויסזעהענדיג אויף 14-16 יאהר. זי איז געווען אומרוהיג, פערקוקט אויף איין פונקט און גערעדט ווי א מומור. זי האט נישט געוואוסט אנצוגעבען קיין דאטע און דערצעהלט, אז נאכ'ן ערשטען פערהער איז זי אוועק פון איהר פאסטען — און בעקומען אונטערן שוץ פון דער פאליציי, מכלומרשט דערפאר, וואס זי האט מורא, אז אין קלעפארוו זאל מען זי נישט ממית'ן.

די ארימע פאסטושקע, וועלכע האט געדינט — ווי זי האט דערציילט — נאר פאר'ן עסען, איז זי אין געריכט געקומען אין נייע קליידער און האט נישט געוואלט ענטפערן. וואס זי האט די נייע קליידער בעקומען. אונטער א שבועה האט זי מיט איין אויג צום כר גע״ל און מיט'ן אנדערען צו לוקאמסקי'ן דערציילט דאס זעלבע, וואס אויף דער פאליציי.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט ניער שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> ## קופאן.
> ### יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"
>
> בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 17. אויגוסט 1927.

6005. ה-מאן.

דער אקט אינטערציני האט נאר א בעדייטונג אויזאמען מיט די חתונה אקטען, קוים איז אבער די חתונה נאך נישט צושטאנד געקומען, האט דער אקט אינטערציני אויך נישט קיין ווערט.

X 96 .6006

אויב מען ארבייט מיט 1 געזעלען אדער 2 לערן יונגלעך, דארף מען נישט בעצאהלען קיין אבראטאווע שטייער.

6007. א לוביטשער.

די פראגע וועגען רעגולירען די חובות מצד די געוועזענע רוסישע מל. שטאר און ליי קאסע איז נאך אלט נישט אקטועל. וועגען די פאנד-בריף ווענדעט זיך אין הויפט ליקווידאציע אמט אין ווארשע.

6007 הארן, זגערזש ברייטע גאס 1.3

6008 א לעזער פון ברזשעזשינער 50

6009. א שטענדיגער לעזער פון נאוואקס גאס.

6010. א שט. לעזער פון נאווא-קרושקע

6011. ר. צ. פון מליאטרסקע 13.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

6012. א שט. לעזער פון אינצל גאס.

נישט וועקסעל דערויף, וואס ס'איז שוין פערביי 1 יאהר פארט איהר פון דאטווערצען דעם פעלק נישט פערקויפען איהר דארפט זיך ווענדען אין געריכט און בעטען דערוויל א זאבעזאפיעטשעניע.

6013. א געטרייער לעזער פון נ. פ.

קיין פרעקלוזיוו-טערמין איז נישט פעסטגעשטעלט. ביי נארמאלע בעדינגונגען א קורצע צייט.

פאר יעדען וועקסעל בעזונדער און נישט פון דער אלגעמיינער סומע.

6014. יצחק פערקאל.

דאס בעפרייען דורך א בעפעהל פון ז. רוסישען צאר א מאיאראט-גוט פון אלע בעגרעניצונגען שטערט נישט די פויל'שע מאכט צוריק עס צו נעמען.

6015. א לעזער פון זגערזשער.

נישט בעריהרענדיג דעם עצם ענין, קאנען מיר אייך ענטפערן, אז אזא פעראָרדענונג איז נישט פערעפענטליכט געווארען און האט נישט געקאנט פערעפענטליכט ווערען און האט נישט געקאנט טערפענטליכט ווערען און אויב ס'איז יא פערעפענטליכט געווארען ווען עס איז אזא פעראָרדענונג איז זי נישט פערפליכטענד שוין דערפאר אליין, וואס לויט דער ערקלערונג פון העכסטען געריכט (N.C. 82/1922) מוזען פעראָרדענונגען וואס האבען אן אלגעמיינעם בעשטימונג, אונבעדינגט פובליקירט ווערען אין דזשענניק או-סטאוו און נישט אין „מאניטאר פאל-סקי".

6016. הילפס-פעראיין אין א.

די אקציז מאכט נעמט אנ'איינמאליגען אפצאהל פאר פערקויפען אלקאהאל געטראנקען ביי בופעטען אויף בעלער אין דער הויך פון 10, 7 אדער 5 זל. אפהענגיג פון קלאס, צו וועלכען דאס בעטרעפענדע שטעטעל געהערט.

K. L. .6017

געוויס דראהט ערנסט פאר נישט צושטעלען צו דער ליציטאציע סעקוועסטירטע זאכען איהר קאנט אבער ביז צום פראצעס שפילען די פרעטענציע פון מלוה, פערלירט שוין ממילא דער נאוצער ענין זיין שארפקייט.

Dr. med. H. LUBICZ

אינגלישנא 45, טעל. 42-41.

ספעציאליסט פאר הויט, וענערישע און הא-ר-שארכע קראנקהייטען.

פיס הילונגסקווארץ-לאמפען (אפר-אויטסאל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

די מאסקווער ארטיסטען פון „הבימה"

האבען אויך אנערקענט אז די שענסטע פאטאגראפיעס פארטרעטען ווערען קינסטלעריש אויסגעארבייט נור אין דעם — ערשטקלאסיגען פאטאגראפישען אטעליער —

„PARISIENE"

69 ברזשעזשינער 69

צופאהר מיט'ן טראמוואי נומער 1.

Dr. RÓŻANER

ספעציאליסט פאר הויט-, וענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza), Tel. 28-98

צוריקגעקעהרט.

נעמט-אן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4

עקסטרא ווארטע-זאל פאר פרויען.

די, וועלכע אזוי האט פערראטען.

בעארבייט פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט" לויט פערשידענע מאטעריאלען פון ל. בראנט.

(130

די אלטע איז מיטאמאל הונגעריג געווארען. פליק האט זיך ארויסגענומען פונעם זעקעל די איינגעמאכטס, וואס זי האט געבראכט פון מאהילעוו און געגרייט א טיש פול מיט גוטע זאכען. נאך איידער דער עולם האט בעוויזען זיך אוועקצוזעצען ביים טיש און נעמען עפעס אין מויל אריין, איז אריינגעלאפען צוריק אזעוו און אנגעהויבען כאפען פונ'ם טיש וואס עס איז דערטען געשטאנען. און אפרת האט מיר בעמערקט דערביי, אז שמייענדיג אזוי אויף איין פוס, האט אזעוו בעוויזען איינצושלינגען א גאנץ פונט „איינגעמאכטס". אנשטאט א ברכה, האט אזעוו אויסגעשריען:

— א רוח אין די בייגער אריין, איז דאס געשמאק!

ער האט אויך אויסגעלאזט זיין גאנצען כעס צו די „סיינ-לעך". ער האט זיי נישט געגעסען, נאר ממש „פערמילגט".

אז עס איז געקומען צו דער ברכה „הרחמן", האט איינער פון די יודען, וואס די באבע האט מיטגעבראכט, בעמערקט, אז דער פאטער פונ'ם קינד, אויב ער איז נישט דער בעל ברית, איז ער דאך דער בעל הסעודה, און דעריבער דארף מען אויף איהם מאכען די ברכה „בעל ברית המילה".

דער רעליגיעזער מנהג איז אויף אזא אופן זעהר געלונגען, סיי די אפעראציע פון כירורג דעם ספעציאליסט, סיי די פריעה מיט א שערל, סיי די מציצה, וואס איז געמאכט געווארען מיט א גלעזערנעם כירורגישען אפאראט.

אויף מארגען אין דער פריה איז אזעוו געקומען צו מיר און ערקלערט:

איך וויל פערשרייבען דאס קינד.

— ווי אזהלט זיך עפעס אייער מאגען נאך די נעכטיגע מזונות און איינגעמאכטס, וואס אייער שוועגער האט צוגעגרייט?

— האב איך איהם אין א לצנות איבערגעפרעגט.

— אלעס איז אין ארדנונג, אזא „מרור" שאט נישט, — האט ער געענטפערט, — מען דארף מודה זיין, אז מייך שוועגער איז א „מאלאדעשניע" (א בריה) און זי מאכט וואונדערבארע זאכען.

ער האט ארויסגענומען זיין פאס און מיר איהם דער לאנגט, איך זאל אריינשרייבען דאס קינד. אין פאס איז געשטאנען, אז ער איז אן אינזשעניער-עלעקטראטעכניק יעוונא (אויך יונה) בן מאיר פישעל אזעוו. די פרוי איז ליבע הירשאוונא מעסקין.

איך האב א קוק געטון אויף דער צווייטער זייט פון פאספארט און דערזעהן אויף איהם א פאליציי-שטעמפעל, וואס שטעלט פעסט אן שום קאמענטארען, אז אזעוו איז פערשריבען צווישען די מאסקווער איינוואוינער. דאן זאך האט מיר געשיינט פליאה'דיג און איך האב איבערגעפרעגט אזעוו'ן:

— ווי קומט עס מען זאל אייך דא געבען וואוינרעכט?

עס קומען צו מיר פעגליך מענשען מיט אזעלכע דיפלאמען, ווי איהר האט פון דער שווייץ, און האלטען זיך מיט מיר עצות וואס צו טון. די פאליציי לאזט זיי אין מאסקווע נישט וואוינען. די פאליציי קוקט אויף זיי, אין הסכם מיט א ספעציעלער פער-ארדנונג פון אלעקסאנדער דעם דריטען, ווי אויף יודישע בעלי מלאכות, וואס מוזען תיכף ארויסגעשיקט ווערען פון מאסקווע. אפילו איין טאג ערלויבט מען זיי דא נישט צו זיין. שוין מיר א טובה, ה' אזעוו, און דערציילט מיר, ווי אזוי איז אייך דאס וואוינרעכט געלונגען. עס וועט מיר צוניץ קומען, ווען אנדערע וועט זיך מיט מיר נאך אמאל מיישב זיין אין דער דאזיגער פראגע.

אזעוו האט זיך אפילו קיין רגע נישט געטון און מיר גאנץ רוהיג געענטפערט:

— ליבער פריינד! די אויסלענדישע פירמע, פאר וועלכער איך ארבייט, איז אזוי שטארק, אז אפילו אייער סערגיי אלעקסאנדראוויטש וואגט נישט א ווארט צו זאגען. פאר די אנגעשטעלטע פון אט דער פירמע עקזיסטירען נישט קיין בעגרענ-צונגס-געזעצען.

— אויב אזוי, — האב איך בעזאגט, — דארפען גאר אזעלכע מענשען, ווי איהר, וואס פערגעסען אזא שטעלע און האבען אזא דיפלאם, נישט טראכטען זיך אין מאסקווע צו פערשרייבען!

— אוודאי נישט, און עס איז גאר נישטא וועגען דעם מעהר צו רעדען.

איך האב פערשריבען דאס קינד, און אין הארצען איז ביי מיר געבליבען א ווייטאג, הלמאי ווייס איך נישט ווער איז יענע שטארקע פירמע, וואס איז אומשטאנד צו געבען וואוינרעכט, און וואו וואלט איך געעצה'ט מיינע ברידער צו ארבייטען. יעדענפאלס, האב איך געגלויבט, אז איך האב פאר זיך א פעוויז, אז עס זענען פאראנען אזעלכע ספערען ווי אט די ספערע פון אויסלאנד, וואס זאגאר די העכערע אדמיניסטראציע האט אויף זיי קיין שליטה נישט, אפילו ווען דארטען זענען דא יודען.

אין עטליכע חדשים ארום בעגעגענט מיר אזעוו אין גאס און זאגט מיר:

— איך פאר איצט קיין אויסלאנד. מיין פירמע שיקט מיך צו בעקענען זיך מיט די נייע מאשינען אין דער אינדוסטריע. איך האב אנ'אויפטראג צו ברענגען אהער די לעצטע עלעקטראטעכנישע מאשינען, כדי דא בעסער אוועקצושטעלען די פאבריקאציע. ווייט מיר געזונד. אוב האב איך צו אייך א בקשה. אויב מיין פרוי און שוין מסילא אויך מיין זוהן, וואס אזהר זייט געווען ביי איהם סנדק, וועלען זיך נויטיגען אין געלד, מעגט איהר זיי לייען אויף מיין חשבון ביז הונדערט רובל. אויב איך וועל בלייבען אין אויסלאנד און אריבערנעמען מיין פאמיליע, וועל איך אייך אפגעבען דעם גמילת חסד מיט גרויסען דאנק.

(פארזעצונג קומט).

די לאנד-קאנפערענץ פון יודישע קליינהענדלער אין ווארשא.

(פון אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט).

די לאנד-קאנפערענץ פון די יודישע קליינהענדלער-פעראיינען אין פוילען האט אנגעהאלטען צוויי טאג.

אין ערשטען טאג, זונטאג, איז אפגעגעבען געווארען דער טעטיגקייטס-באריכט פון דער צענטראלע.

עס שטעלט זיך ארויס, אז די צענטראלע האט איצט 242 אפטיילונגען.

דער באריכט האט ארויסגערופען לאנגע ויכוח'ים, וואס האבען פארנומען דעם ערשטען טאג און האט זיך אויך איבערגעטראגען אויף דער נאכצער פארמיטאגס-זיצונג פון צווייטען טאג, מאנטאג.

די נאכמיטאג- און לעצטע זיצונג האט זיך אנגעהויבען מיט רעפעראטען.

דירעקטאר בירקא האט אין זיין רעפעראט אנגעוויזען, אז די קאאפעראטיווע באוועגונג האט זיך אנגעהויבען צווישען די יודישע מאסען אין סוף פון 19-טען יאהרהונדערט צוליב'ן אלגעמיינעם קריזיס אין גאנץ אייראפא. אין משך פון 15 יאהר האט זיך די דאזיגע באוועגונג אנטוויקעלט, אבער די וועלט-מלחמה האט זי אינגאנצען צעשטערט. ערשט אין 1920 האט זיך ווידער אנגעהויבען א קאאפעראטיווע באוועגונג מיט דער הילף פון די אמעריקאנישע געלדער. דער גרונד-קאפיטאל פון דער קאאפעראטיווער באוועגונג שאצט אין 50 פראצ. פון דעם יודישען קליינהענדלער. ער איז ווירקליך אנגעוויזען אויף די באנק, וואס זענען באשאפען געווארען דורך די קאאפעראטיווען, אבער ביז איצט געפינען זיך אין די קאאפעראטיווען נאר 25 פראצענט פון קליינהענדלער.

די אויפגאבע פון'ם צוזאמענפאהר איז ארייננציהען די גאנצע קליינהענדלער-מאסע אין די קאאפעראטיווע באוועגונג, אין די פאלקס-באנק, ווייל אויף אזא אופן וועט אויך פארגרעסערט ווערען די קרעדיט-מעגליכקייטען און דאס וועט צוטוויקלען דעם האנדעל.

איצט האבען מיר זיך פעראינטערעסירט מיט א נייעם עקספערימענט, מיט סחורה-קאאפעראציעס. דאס וועט געבען דעם קליינהענדלער די מעגליכקייט זיך צו דערנענטערען צו די ערשטע איינקויפס-קוועלען און דאס וועט אויך פארבילליגען די פרייזען.

אדוואקאט זיגדעלעוויטש האט באלויכטען די פראגע וועגען די האנדעלס-קאמערען און זייער באדייטונג פאר דעם קליינהענדלער.

אדוואקאט מאלקען האט באהאנדעלט א רעפעראט וועגען שטייער-פראגען.

רעד. ש. ביבער האלט א רעפעראט וועגען דער פאליטישער לאגע פון די קליינהענדלער און די פערספעקטיווען פון'ם קליינהאנדעל. דער רעדנער ווייזט-אן דערויף, אז ערשט נישט לאנג אין גראבסקי'ס צייטען האט געהערשט די שטענדיגע, אז דער קליינהאנדעל, באזונדערס דער יודישער, דארף דערשטיקט ווערען. צו דעם צוועק איז דורכגעפיהרט געווארען א גאנצע רייה געזעצגעבערישע אקטען.

דער צוואנג זונטאג-רוה האט פריהער פון אלעמען געהאט דעם צוועק צו דערדריקען דעם יודישען קליינהאנדעל. די פאליטיק פון עטאטיזירען דעם האנדעל איז אויך מיט דער גאנצער שארפקייט איהרער געווען געווענדעט געגען דעם יודישען קליינהענדלער. נאר אויסער דורך געזעץ-געבערישע אקטען האט מען געגען דעם יודישען קליינהאנדעל געקעמפט מיט דער הילף פון פערשידענע אדמיניסטראטיווע פעראָרדנונגען און די פראיעקטען פון די שטייער-אמטען איז געווען געווענדעט דערויף, אז דער יודישער קליינהענדלער זאל נישט קענען פארדינען אפילו דאס, וואס איז נויטיג אויף דעם בעשיידענסטען לעבען.

איצט האט זיך די לאגע געענדערט אויף אזוי פיל, אז די איצטיגע רעגירונג האט זיך אבגעזאגט פון דער פאליטיק צו עטאטיזירען דעם האנדעל.

אויף'ן ארט פון דער רעגירונגס-פאליטיק צו עטאטיזירען דעם האנדעל איז געקומען א נייע געפאהר צו קאמונאליזירען דעם קליינהאנדעל און די ספעציאליסטען, וועלכע האבען נאך די לעצטע וואהלען צו די זעלבסטפערוואלטונגען בעקומען א גרויסע השפעה אין די מאגיסטראטען, שטרעבען דערצו מיט דער גאנצער ענערגיע. די פארשטעהער פון די קליינהענדלער, וועלכע זיצען אין די שטאטפערוואלטונגען דארפען גוט בעדענקען וועגען דער געפאהר, וואס דראהט דעם קליינהענדלער פון דער דאזיגער זייט.

דער קליינהענדלער-פאך מוז ווערען א געשלאסען פאך, און דאס קאן דערגרייכט ווערען נור מיט דער הילף פון די קאאפעראטיווען. ווען די קליינהענדלער וועלען האבען זייערע אייגענע הורט-קאאפעראטיווען, זייערע קרעדיט-קאאפעראטיווען, וועלען קיין נייע קליינהענדלער נישט קענען ענטשטעהן אהן דער הסכמה פון דער ארגאניזאציע, ווייל זיי וועלען דאן פון די קאאפעראטיווען גארנישט קענען בעקומען.

די געברויכס-קאאפעראטיווען — ענדיגט דער רעדנער — זענען פאר דעם קליינהאנדעל א סם-המות. די הורט- און קרעדיט-קאאפעראטיווען קענען ווערען פאר איהם א סם-החיים.

ה' פעלדמאן (בריסק) האט אנאליזירט די ראלע פון די שטאט-ראטען ביים אויסמעסטען די קאמונאלע שטייערן.

ה' ערנשטיין (לעמבערג) האט גערעדט וועגען די בעציהונגען פון'ם הורט-האנדעל צום דעטייליסט און צום קליינהענדלער.

עס זענען אנגענומען געווארען מיט א מעהרהייט שטימען פאלגענדע רעזאלוציעס:

1) אז די קליינהענדלער זאלען זיך בעטייליגען אין די מלוכה'שע, קאמונאלע און קהלה וואהלען, זאלען ארויסשטעלען אייגענע ליסטעס און זיך בעטייליגען אין בלאקען, וואו עס וועלען פערטראטען ווערען אלע בירגערליכע פארטייען;

2) אז ווארשא מוז שאפען א באזונדערע ארגאניזאציע, וועלכע זאל געהערען צו דער צענטראלע;

3) אז אינזשעניער סמגאל ווערט אויסגעוועהלט אלס עהרען-פארזיצער פון צענטראל-קאמיטעט;

4) אז דער צ. ק. זאל שאפען ווי שנעלסטען קאאפעראטיווע איינקויפס-שטעלען און פאדערן פאר זיי גרעסערע קרעדיטען;

5) דער צוזאמענפאהר דריקט אויס דעם שארפסטען פראטעסט געגען דער סיים-קאלע פאר איהר ביז איצטיגע בעציהונג צו די קליינהענדלער און דערפאר, וואס זי האט נישט בעוויליגט צו קומען אויפ'ן צוזאמענפאהר, הגם זי איז איינגעלאדען געווארען;

6) כדי צו דעקען דעם דעפיציט, וועלען די מיטגלידער פון אלע אפטיילונגען בעשטייערט ווערען מיט 50 גר. ביז א זלאטע;

7) דער בודזשעט פון פארבאנד זאל נישט איבערשטייגען 3 טויזענד זלאטעס א חודש.

אלע אנדערע רעזאלוציעס ווערען איבערגעגעבען דעם נייעם צ. ק.

אין נייעם צ.ק. זענען אויסגעוועהלט געווארען: אדוואקאט זיגדעלעוויטש, יאזשעוויצקי, צוקער, פרידמאן, גויגעלד-בערג, אייזנמאן און שטיפטינגער פון ווארשא מיעדזינסקי (וולאצלאוועק), פרידמאן (לאוויטש), ערנשטיין (לעמבערג), ראטמאן פעלדמאן (בריסק), בעקיגער (ראדאמסק) ראטמאן העבער (קאליש), וויסאצקי (ביאליסטאק) אדען (גראדנא) ראזענבערג (לובלין) ליבערט (וולאדז מיעזש), קאמענדאנט (אוסטראה), ווינשטאק (פשעמסטאבאוו), רוס (בענדין) און ד"ר זאקס ווילנא. איין פלאץ איז רעזערווירט פאר לאדז.

אלס קאנדידאטען: שניידער (ראוונא), כאנסקי (סאסנאוויעץ), טאפיצל (לובלין). וואלף (גראוואלין), שוועק (סקיערניעוויץ) גויפעלד (נאווי-דוואר), שימאנאוויטש (קוטנא), בעטער, ווערעמקרויז און גארפינקעל פון ווארשא.

אין רעוויזיאנס-קאמיסיע: רובינזאן און גערשט פון ווארשא און ה' ראזאל פון ראדאמסק.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען, מאגען, פאר לונגען- און מאגען-קראנקהייטען, בעשטראלונגען און קוואַרץ-לאמפע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—4 נאכמיטאג און פון 4—5 דער דעפעשיצע „חשמונאי".

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפאן 37-51
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לאגעוניצא זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 2—3

ערגער קאן מען זיך נישט פארשטעלען.

(ענדע פון דער 3-טער זייט)

מיטעל אלטער ווי אויף מצבליכע וואוינונגען. די גאסען זענען נישט ברוקירט און די בלאטעס טריקענען דארט קיינמאל נישט אויס. דער „מאנאל" שטעלט מיט זיך פאר א נעסט פון קראנקהייטען און עפידעמיעס.

אלס א רעזולטאט פון דער ספעציעלער אויספארשונג פון דער לאגע, ווערען פון דער ארטיגער און צענטראלער רעגירונג אנגענומען א רייהע מיטלען צו פארבעסערן די עקאנאמישע, קולטורעלע און געזונטהייטליכע לאגע פון די דאגעסטאנער בערג-יודען. איינע פון די מיטלען איז בעזעצען א טייל בערג-יודען אויף ערד אין דאגעסטאן גופא. פאר 500 פאמיליעס איז שוין אויסגעטיילט געווארען ערד. פון זיי האבען זיך שוין 300 בעזעצט. עס איז אויך אנגעמערקט געווארען די אנטוויקלונג פון וויינגערטנערייי, שטיצען די האנדווערקערייי און א. וו. אבער עס וועט נאך לאנג דויערן ביז די לאגע פון די בערג יודען וועט כאטש וויפיעל עס איז ווירקליך פארבעסערט ווערען. (יט"א)

א תלמוד-מאנוסקריפט אין א קלויסטער.

וויען. (יט"א). צווישען די האנדשריפטען פון דער ליגצער שטודיען-ביבליאטעק, וועלכע שטאמען מייסטענס פון אכטען און נייגטען יאהרהונדערט, איז אויך געפונען געווארען א פערגאמענט-בלאט פון 14 טען יאהרהונדערט. דאס איז א בלאט גמרא אלס מאנוסקריפט פון מסכת בבא קמא. דער געלעהרטער ד"ר קאנראד שיפמאן בעווייזט, אז דער מאנוסקריפט שטאמט פון דער אמאליגער בעריהמטער תלמוד-ישיבה אין וויענער נייטשטאדט.

די בוי-ארבייטען ביי דער נאציאנאלער ביבליאטעק אין ירושלים.

ירושלים. (יט"א). דא ווערען בעגיים געווארען די בוי ארבייטען ארום דער אויסשטעלונג פון די נייע געביידעס פאר דער העברעאישער נאציאנאלער ביבליאטעק און פיזיקאליש-מאטעמאטישען פאקולטעט פון ירושלים'ער אוניווערזיטעט. ביי די ארבייטען פון לעגען די פונדאמענטען פאר די ביידע געביידעס זענען איצט בעשעפטיגט ארום 70 ארבייטער.

אין פלאמען פון ליבע און האס

(ראמאן).

89)

ווען איהרע רעד וואלטען אויף א וואסער-נישט-איז אופן צו איהם אנגעקומען, וואלטען זיינע פערדאכטען זיך נאר מעהר פערשטארקט.

עטליכע מאל אין טאג האט ער שאקי נאכגעפרעגט, א שטארק בעאונרוהיגטער, וועגען יהודית'ס געזונד-צושטאנד:

— וואס מאכט זי?

— נישט בעסער און נישט ערגער.

— ווי האלט עס מיט דער טעמפעראטור.

— אלץ די זעלבע זאך.

אין א פאר שעה שפעטער האבען זיך די זעלבע פראגען און ענטפערען ווידער איבערגע'חזר'ט.

גרעגואר האט אפגערופען זיין ברודער אין א זייט און איהם איינגערוימט:

— זעהסטו שוין — האט ער געזאגט — זעהסט, קארל, דיין שטראף הויבט זיך שוין אן: יהודית וועט אוועקשטארבען...

— שווייג, מגירה! — האט איהם קארל איבערגעשלאגען א בלאסער פאר שרעק.

— און איך זאג דיר, פונדעסטוועגען, אז דאס איז גאט'ס שטראף... איבעריגענס, אויב זי וועט נישט שטארבען, דארפסטו זיך נאך היטען פאר עפיס ערגערס, וואס קאן דיך טרעפען!

די אונאויפהערליכע הויכע היץ האט אין יהודית'ס געהירן געוועקט שרעקליכע וויזיעס.

איהר פנים איז געווען אויסגעדרעהט אין א קאנוואלסיווען קראמפ, און געדעקט מיט א טויטער בלאסקייט.

זי האט אהן אויפהער גערעדט און זיך טאפ מיט עמיצען אויסגע'טענה'ט.

— א, מוטער'ל מיינע! — האט זי פלוצים אויסגעשריגען מיט א הערצרייסענדער שטים — פארוואס שטויסט דו מיך אפ פון זיך? פארוואס האסטו מיך פערשאלטען?.. א פערשאלטענע... איך בין א פערשאלטענע!.. איך האב זיך נישט פערדינט דערויף... אוי, גאָט!.. איך בין דאך אזוי אויך געווען אומגליקליך... איהר ווייסט נישט, אז איך האב זיך פאר אייך מקריב געווען... אלץ האב איך מקריב געווען... אלץ... פאר מיין טייערען פאטער!.. און דערפאר הענגט אייער קללה איבער מיר!

זי האט זיך צעבראכען די הענד... געוויינט... געווארפען זיך אויפ'ן בעט... און ווען זי פלעגט זיך א ביסעל בערוהיגען, פלעגט זי געלאסענער רעדען:

— איך בין געווען אזוי גליקליך!.. ס'האט מיר גארנישט געפעהלט... און פלוצים האב איך אלץ פערלוירען — דערפאר אליין, וואס איך האב געוואלט ראטעווען מיין פאטער!.. אלץ פערלוירען!.. די ליבע פון קורט'ן... פון דער מוטער... פון העניעק'ן מיט מאקס'ן... דעם כבוד און אנזעהן פון אנשטענדיג מיידעל... וואס וועל איך דערמיט דערגרייכען? וואס וועל איך האבען דערפון?.. צי וועט זיך מיר איינגעבען דאס, וואס איך האב אויף זיך גענומען אדורכצופיהרען?.. ווער קאן מיר דערויף געבען אן ענטפער?.. אויב ס'זאל מיר נישט געראטען, מא ווער וועט מיר דאן גלויבען אין מיינע ארענטליכע כוונות?.. ס'איז נאך א גליק, וואס דער פאטער ווייסט וועגען גארנישט... ס'לעצטע מאל האב איך איהם געזעהן אין דער טורמע... ס'איז א גליק, וואס ער פערשטעלט מיך נישט, ווי די אלע אנדערע...

אין אזעלכע מינוטען איז פערעלע געזעסען אויפ'ן בעט, געהאלטען דער שוועסטער'ס צופלאמטע הענד אין איהרע, געגלעט זיי, און מיט כל'ערליי מיטלען געפרובט צו בערוהיגען איהרע צוהיצטע רציונות.

יהודית האט זיך אבער נישט צוגעהערט צו איהרע רייד. ס'איז אגב אויך א גליק געווען, וואס קיינער, חוץ פערעלען איז נישט געזעסען אין איהר צימער. ווען קארל וואלט זיך צוגעהערט צו יהודית'ס טענות, וואלט דאן אלץ געווען פערלוירען.

דעריבער טאקי זענען כמעט אלע בעמיהונגען פערעלעס געווען געווענדעט דעראויף, אז קארל דרייוויק זאל בעהאלטען ווערען אויף א וואס ווייטערן שטח פון יהודית'ס צימער.

נישט אכטענדיג אבער דעראויף, איז קארל עטליכע מאל אריין אין דעם צימער.

דאס איז געשעהן דאן, ווען פערעלע איז געגאנגען צום מיליטער-דאקטאר נאך מעדיצינען פאר דער קראנקער.

צוריקקומענדיג, פלעגט זי טרעפען קארל'ען שטעהן לעם דער קראנקער, און קוקען אין איהר בלאס פנים אריין, וואס פלעגט זיך וועהטאג'דיג ענדערען אונטער זיין מאגנעטישען בליק.

איין מאל האט פערעלע אזוי געטראפען קארלען שטעהן ביי יהודית'ס קראנקען בעט, און ער איז, דערזעהענדיג זי צוטומעלט געווארען, און אנגעהויבען זיך צו בערעכטיגען:

— איך האב זי אזוי ליב — האט ער געזאגט — אז איך וואלט איהר געוואלט מיט עפיס בייהילפיג זיין... ס'איז אזוי שווער צוצוקוקען די ליידען פון דער ליבסטער, און דערביי בלייבען הילפלאז מיט פערלעגטע הענד...

פערעלע האט גארנישט געענטפערט.

הינטערוויילעכץ האט זי נאר געווארפען בליקען אויף קארלען, ווי וועלענדיג ארויסלייענען פון זיין פנים, צי האט זיך יהודית נישט פערראטען מיט איהרע רייד פון היץ, און צי האט זיך קארל אויף עפיס נישט אנגעשטויסען.

— זענט איהר שוין דא פון לאנג?

— פון דאן אן זינט איהר זענט אוועק.

— פאר היץ רעדט זי אזוי פיל פערשידענע זאכען, וואס האבען קיין שום ממשות נישט... איך, למשל, פערשטעה גארנישט, וואס זי רעדט... עפיס מאדנע חלומות מוז זי האבען!..

נו... און איצט האט זי עפיס א סך גערעדט?

(פארטזעצונג קומט)

אכטונג! ס'װערט געזוכט פון
זאַפאָרט אַ קוואַליפיצירטער
שליסער
צו קירזשנער-אַרבעט, װי אויך
אַ לערן-יונגע פון אַנשטענדיגע
עלטערן פון באַלד געצאָהלט.
מעלדען זיך צו ראָטענבערג
880 זאַכאָדניאַ 54.

Gimnazjum Humanistyczne

T-wa Szerz. Ośw. wśród Żydów m. Łodzi
POMORSKA 46-48, tel. 6-64.
Zapisy kandydatów przyjmuje kancelarja codziennie od godz. 9 do 14. Początek zajęć dn. 1/IX o godz. 9-ej.
Egzaminy wstępne dn. 1/IX o godz. 16. 875

נייעסטע און מאָדערנסטע שיידלעך
װי אויך פאַלקעס און האַלבע פאַלקעס
פון פרימאַ און איטאַליענער האָר, גוטע אויסאַרבייטונג, רעעלע באַהאַנדלונג, בעקומט מען קאַמיעננאַ 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאַנג, 2. שטאָק ביי פאָרזשיצקי.

מעבעל פון קרייט און ערכויף
[illegible]
א. װייצמאַן נאַרוטאָװיטש 19 (דזיעלנאַ)
(29 [illegible]
[illegible] נעגנוצטע מעבעל
1338

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
[illegible]
1481

Gimnazjum Męskie
z prawami gimnazjów państwowych
847 **L. SZAKINA,**
w Łodzi, Piotrkowska 18.
די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום איז אָפען יעדען מאָנטאַג, דינסטאָג, מיטוואָך, דאָנערשטאָג פון 11 — 1.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָװענד

ד"ר װאָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—8
ד"ר הערשקאָװיטש	קינדער-קראַנקהייטען	12—9½ 5—4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שטיינפעלד	געדערעם און נערווען קר	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—5

[illegible]
אימפּפונגען נעמען שטאַרלאַטין.
[illegible]
רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט
[illegible]

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2
ד"ר לאַזשינסקאַ טאַראַפּאַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

[illegible]

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאַפּאָרט	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 7½-6½
ד"ר רושאַנסקי	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַלאַס	אויגען-קראַנקהייטען	2-1
ד"ר יאָסטאַ	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	6-4 12-10
ד"ר פּאָפּיעזשי	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-11½
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1 5 4
ד"ר װיינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-6½ 1-11
ד"ר סטאָפּעל	רענטגען	6-4 12-2
א. גראָדזענסקי	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

[illegible]
רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]

Dr. med.
A. MAZUR
נאַרוטאָװיטש (רזגאַנאַ) 44
אויערן און האַלז קראַנקהייטען
שטימע און שפּראַך-פעהלערן
(שטאַמלען א. אַ. וו.) נעמט אָן
פון 12—2 און פון 6³⁰—8 אָוו.

א געװעלב מיט אַ שטוב
פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. פראַנציסקאַנער 65
879 (ביים ווירט)

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָװאַ 28
טעלעפאָן 40-26
צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און װענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּ (האַר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5 — 8 אָוונט

Dr. med.
S. KANTOR
ספּעציאַליסט פון הויט- און װענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
באַהאַנדלונג מיט רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטריזאַציעס.
פּיעטריקאָװער 144
(עק טאַנגעלניצאַ)
טעלעפאָן 29-45.
עמפּפאַנגט פון 8 — 2 מיטאָג און פון 5—8 אין אָװענד. אין „Sanitas" ציגעלניאַ 29 טעגליך פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַכאָדניאַ 57 (צעגלאַניאַ 19).
טעלעפאָן 19-94.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און װענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 9—10 פריה און פון 5—8 אָװ. פרויען פון 5—6
603 ספּעציעלער װאַרטע-זאַל.

Dr. med.
W. ŁAGUNOWSKI
הויט- און װענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
42 Gdańska 42
נעהמט אָן פון 9 ביז 10 פריה, פון 2—2⁴⁵ נאָכמ. פון 8—9 אָוו.
איז צוריקגעקעהרט.

LEKARZ-DENTYSTA-צאָהן-אַרצט
M. KARABANOW
זאַכאָדניאַ 31 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09
[illegible]
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָװענד. 1195
לעטשניצע פרייזען. בעראַטונג אומזאָנסט.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
[illegible] פּיעטריקאָװער 17?
ואמרת אליו, זאָלסט איהם [illegible]
— אין דעם ביוראָ —
17 פּעטריקאָװער 17
[illegible]
עצות [illegible] **מיליטער-ענינים**
[illegible]
פּעטריקאָװער 17, זאַכאָדניאַ 53
שנעל, רעעל און ביליג!

[illegible]

OGŁOSZENIE.

874

Opierając się na Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1926 roku „O regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz odzieży i obuwia przez wyznaczanie cen" (Dz. Ust Rzp. Pol. Nr. 18, poz. 101) na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 31 sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 91, poz. 527) oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku, niniejszym podaje do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 810 z dnia 16 sierpnia 1927 r. zostały wyznaczone ceny maksymalne:

na przetwory zbóż chlebowych za 1 kg.

1	mąka pszenna I gat. w detelu	gr. 0.88
2	pieczywo pszenne (bułki)	zł. 1.25
3	chleb żytni pytlowy 65%	„ 0.65
4.	„ razowy	„ 0.50

W myśl zacytowanego Rozporządzenia Rady Ministrów § 7 wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Zaznaczam, że zgodnie z § 10 i 11 wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych lub nieujawnienia tych cen w cennikach właściwych przedsiębiorstw handlowych będą karani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527) o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku – **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych ustaw karnych.

Łódź, dnia 17 sierpnia 1927 r.

Wice-Prezydent m. Łodzi (-) W. GROSZKOWSKI

שטיהל געבעטע
פערשידענע פאַסאָנער פון גאָבעלין, װי אויך גוט לעדער און מאַראָקאָ-צעראָטע שטעהט אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
װי אויך **טאַפּעציר-געגענשטענדע**
קאַנאַפּעס די נייעסטע פאַסאָנען, מאַטראַצען אין 3 גאַטונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאַלאָן-גאַרניטורען, אויך זייד-פּאָטעליעס, װי אויך גאַנדאַלקעס, קאָנטער-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען, [illegible], אויך שפּיהל צום פּאָלסטערן פאַר טאַפּעצירער [illegible]
בעסטען אויסגעאַרבייטען האָלץ
בעקומט איהר — נאָר ביי — **ג. לעװקאָװיטש, פּאָלנאָצנאַ 5**

לעטשניצע (פאַר קומענדע קראַנקע)
„SALUS" פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט
גלובנאַ 41 טעל. 46-65. איז אָפען טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אָוו. זונטאָג- פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד"ר ז. ראַקאָװסקי	אויערן-האַלז און נאָז-קראַנקהייטען	פון 11 — 12
ד"ר לאַנדקאַף	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 — 2 און פון 5 — 7
ד"ר דינענזאָהן	קינדער-קראַנקהייטען	פון 11—12 און 4.30—6
ד"ר װייס	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1—2 און פון 6.30—7.30
„ שמערלאָװסקי	פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 — 3.30, 5.30—6.30 זונטאָג פון 12—1
„ זילבערשטראָם	װענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.	פון 11.30—1 און 7—8
ד"ר גאָלדבערג	אויגען-קראַנקהייטען	פון 10.30—12.30
ד"ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11—12 און פון 3—5
צאָהן-אַרצט פרוי לאַנדקאַף „ סט. געלבערג	צאָהן-און מויל-קראַנקהייטען	פון 9.30—12 און פון 4—7 / פון 12—2 און פון 7—8

אָפּעראַציעס, אייגשפּריצונגען, פּאָקען-שטעלען. אַלעריי אַנאַליזען, (װי אורין, פלעגמע, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען-אויפנאַהמען. קורס פאַר שטאַמלער. נעבורטס-הילף בעראַטונגען פאַר מוטערס. קינסטליכע ציין, קאַראָנעס, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אַז. װ. ספּעצ. קורסען פאַר שטאַמלער. הײַנטע און שטאַדט.
31 שוץ-אימפּפונגען נעגען שקאַרלאַטין.

[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.